

Myötätuulta
Merimaskussa

no: 31
2019

Sisällys

Jalanjälkeni hiilinen, <i>Maija-Leena "Maikku" Tuomi</i>	3
Martti Mäkilä, in memoriam, <i>Maarit Lineri</i>	4
Vuoden 2019 lossivahti, <i>Kajja Roiha</i>	5
Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliitto Merimaskun osasto, ensimmäiset 20 vuotta, <i>Maarit Lineri</i>	6–10
Kahden akan loukussa, <i>Margit Lehtinen</i>	11
Ullakoiden aarteita–Kollolan kesänäyttely, <i>Maikku Tuomi</i>	12–13
Merimaskussa toimi raittiusseura vuosina 1904-1954, <i>Visa Auvinen</i> ...	14–16
Merimaskun kirkko tutkimuksen kohteena, <i>Visa Auvinen</i>	17–20
Mauno Ranki, kalastaja ja maanviljelijä, <i>Vesa Ranki</i>	21–23
Metallinetsintä Merimaskun hautausmaalla, <i>Visa Auvinen</i>	24–25
Antinlinna - Andersslott 70 vuotta, <i>Maarit Lineri</i>	26–31

Kiitos kesästä 2019!

Merimaskun Rantamakasiini
avaa ovensa jälleen
vappuna 2020.

www.rantamakasiini.fi
facebook: Merimaskun Rantamakasiini

Julkaisija:
Merimasku-Seura ry

Toimituskunta:
Maarit Lineri,
p. 044 9064 591
maarit.lineri@gmail.com

Taitto/sivunvalmistus:
Maarit Lineri

Vuosikerta 27
Ilmestyy kerran vuodessa
marras / joulukuussa

Tekstiä voi toimittaa
Merimasku-Seuran puheenjohtajalle tai
toimituskuntaan

Painopaikka:
Winbase Oy, Kaarina

ISSN 1238 - 108X

Puheenjohtaja:
Maikku Tuomi
p. 0400 827295
maikku.tuomi@gmail.com

Sihteeri:
Erkki Rantala
p. 0400 899 808
erkki.kalevi.rantala@gmail.com

Päätoimittajalta

Maija-Leena "Maikku" Tuomi
puheenjohtaja

Jalanjälkeni hiilinen

Palteentien lajittelupisteelle palautan billopurkit ja mehupullot, litistetyt, pestyt maitopurkit, säilykepurkit, Turun Sanomat ja Rannikkoseudut. Pantilliset pullot päätyvät kaupan pullonpalautusautomaattiin. Paristot pudotan käytettyjen paristojen keräyslaatikkoon ruoka-kaupassa. Biojäte kompostoidaan lämpökompustoriin. Muovijätteet kiikutan Luonnonmaan muovinkeräyspisteelle. Käyttökelpoisille vaatteille ja kodin tekstiileille yritän keksiä uuden käyttäjän. Käytän kestokasseja ostoksiini. Syön mielelläni kasvisruokaa. Ostan lähiruokaa ja kerään sienet ja marjat metsästä ja hoidan kasvimaata. Luontoa roskaavien ihmisten roskia kerään silloin tällöin mukaani ja vien sinne, minne ne kuuluvat.

Hiilijalanjälkilaskuri antaa minulle noin 1000kg suuremman jäljen kuin suomalaisilla keskimäärin ja kehottaa minua käyttämään julkisia kulkuneuvoja ja muistuttaa, kuinka terveellistä olisikaan vaikka pyöräillä oman autolla huristelemisen sijaan. Tarvitsisin luultavasti kolme eri linja-autoa töihin mennessäni ja aikaa kuluisi työmatkoihin neljä tuntia päivässä. Ruotsalaisiin verrattuna hiilijalanjälkeni on kaksinkertainen. Intialaisia jalanjälkiä talleen yhdellä jäljelläni lukemattomia.

Mitä kummaa? Myönnän, pari kertaa vuodessa lennän lentokoneella. Senkin vielä ehkä saisi anteeksi, mutta kun ajan työpäivinä 56 kilometriä, on iso musta jälkeni peittänyt alleen kaikki pyrkimykseni pelastaa maapallo lämpenemiseltä tuleville sukupolville. Asunko väärässä paikassa vai käynkö töissä väärällä paikkakunnalla? Vai onko ongelmani vääränlainen, hiilidioksidiä ja häkää tuprutteleva autoni? Asuinpaikka, työpaikka eikä auto-kaan ole juuri nyt vaihdettavissa.

Armoa. Minulle, joka kierrätän ja kierrätän, pidän arvossa ja huolehden ympäristöstäni niin kuin vain parhaaksi koen ja näen. Minulle, joka olen istuttanut uusia puiden taimia kymmenien jo olemassa olevien tontin puiden lisäksi. Minulle, joka olen opettanut kierrätyksen jaloa taitoa nuoremmalle väelle. Armoa minulle, joka seitsemän kertaa obi ajettuani vihdoinkin muistan kurvata jättämään Luonnonmaan muovikeräyspisteelle kotona keräämämme muovijätteet.

Tai sitten vain toivon, että suuret mustat jalanjälkeni kulkevat edes oikeaan suuntaan ja samaan suuntaan kulkevat muidenkin isot ja pienemmät jäljet Merimaskussa, Intiassa ja aivan kaikkialla.

Martti Mäkilä

25.7.1930–23.10.2018

In Memoriam

Martti Mäkilä
Merimasku-Seuran
puheenjohtaja
1997-2003

Martin syntymäpäiväksi on merkitty Lieto, koska

äiti oli tuolloin kirjoilla Liedossa, mutta lapsuutensa hän vietti Piikkiössä. Oikeastaan Piikkiön ja Paimion rajalla; hän kävi alakoulun Piikkiössä ja oppikoulun Paimiossa, keskikoulun ja lukion hän suoritti Turussa. Siihen aikaan kulkuyhteydet olivat melko huonot, joten hän asui Turussa ns. kortteerissa. Lukion jälkeen Martti lähti opiskelemaan Helsinkiin ja valmistui valtiotieteen maisteriksi. Opintojaan hän rahoitti toimien muun muassa palokuntalaisena.

Turkuun Martti siirtyi Sammon markkinointipäälliköksi. Sammosta hän löysi myös toisen vaimonsa, **Railin**. Vanhana maalaispoikana hän halusi omakotitalon kauempaa kaupungista, mutta vaimo asetti muutaman ehdon muutolle: talo ei saa olla missään syrjässä ja pitää olla puulämmitteinen sauna. Joitain muitakin Raili kertoo vaatineensa, mutta ei muista enempää.

Yhtenä päivänä Martti kertoi löytäneensä sopivan talon Merimaskusta. Railille tieto oli kauhistus. Merimasku oli silloin hänen mielestään kaukana, mutta maisemat olivat hienot, muistuttaa Raili. Merimaskuun kuitenkin asetuttiin.

Martille luonto oli sydäntä lähellä ja eritoten luonnon kasvit ja linnut hän tunsu tarkkaan. Monta kertaa kiista-asioissa tultiin häneltä kysymään tiedon vahvistusta. Lyhyen aikaa Martti oli myös kunnanhallituksessa. Martti tuli Mirja Kuuselan tilalle tämän luopuessa paikastaan kesken kauden, mutta ei viihtynyt politiikassa, vaan jätti sen jälkeen paikkansa. Hän ei pitänyt silloisesta politiikan ilmapiiristä Merimaskussa.

Merimasku-Seura oli ainoa paikallisista yhdistyk-

sistä, johon hän kuului. Puheenjohtajaksi hän tuli ensimmäisen kerran kuin

varkain, sillä ollessaan varapuheenjohtajana seuran varsinainen puheenjohtaja **Matti Santalahti** kuoli yllättäen. Seura oli hänelle läheinen ja sen puheenjohtajuus mieluinen. Martti oli sivistynyt ja harkitseva puheenjohtaja. Hänen kirjoituksiinsa Myötätuulta Merimaskussa -lehdissä liittyi usein enemmän kuin itse kirjoitus antoi ilmi. Hän osasi taitavasti heittää ”piikin” taholle, joka vain itse tiesi saaneensa tökkäisyä.

Kotiseututyö, historian kunnioittaminen ja sivistyneisyys leimasivat hänen puheenjohtajuusaikaansa. Hän osasi luotsata kokoukset ja päätökset maaliin diplomaattisesti neuvotellen siten, että muut luulivat ehdotusten tulleen juuri itseltä. Se oli hänellä synnynäinen taitolaji. Kuuden vuoden ajan puheenjohtajana Martti pohjusti seuran toiminnan kehittyville urille.

Paitsi kiitettynä puheenjohtajana Merimasku-Seurassa, hänet tunnettiin vaimonsa Railin kanssa ahkerina ja osaavina puutarhureina. Aikaisesta keväästä myöhäiseen syksyyn kukoisti Mäkilöiden puutarha kaikkien ohikulkeneiden iloksi. Siitä puutarhasta luopuminen ja muuttaminen kaupungin keskustaan oli raskas päätös molemmille. Suureksi onneksi nykyisen asunnon pihapiiriin on kiinnitetty suurta huomiota, piha on rehevä ja hyvin hoidettu sisääntuloa myöden. Se varmaan auttaa Railia sopeutumaan yksinään elämiseen kerrostalossa. ☘

Raili Mäkilä

haastattelu 26.9.2019

Maarit Lineri

Kirjoittaja on Merimasku-Seuran pj. v. 2003–2015

Vuoden 2019 lossivahti Seppo Ansamaa

Teksti: Kaija Roiha

Kuva: Erkki Rantala

Seppoo, Seppoo, kuuleeko Seppo? Merimaskun Suvilystien ohjelmassa oli vuoden Lossivahdin julistaminen. Maikku Tuomi oli juuri kertonut, että Seppo Ansamaalla on kunnia tulla vastaanottamaan arvonimeen kuuluva lossivahdin kapula kunniakirjoineen. Seppoa etsittiin koko Suvilystialueelta. Lopulta mies löytyi Ravintola Naapurin terassilta syömästä talkoosoppaa. Hämmentyneenä Seppo saapui lavalle liikenteenohjaajaliivi päällään.

Viime vuoden lossivahdit Maarit ja Kari Lineri luovuttivat Sepolle kiertopalkintona komean lossivahdin kapulan, joka on varustettu omalla nimilaatalla. Lossivahdilta odotetaan aktiivista toimintaa kotiseudun hyväksi ja Merimaskun tunnetuksi tekemistä. Vuoden Lossivahdin valitsee Merimasku-Seura, jonka hallituksessa oltiin erittäin yksimielisiä, että Seppo täyttää loistavasti nämä vaatimukset.

Jo pitkään Merimaskussa

asuneena Sepolla on perspektiiviä merimaskulaiseen yhdistys- ja harrastustoimintaan. Hänen oma yhdistyksensä on Merimaskun Omakotiyhdistys, jonka puheenjohtajana hän toimii. Yhdistys täyttää tänä vuonna 40 vuotta ja järjestää useita merimaskulaisille tarkoitettuja tapahtumia vuoden mittaan.

Seppo on ahkera liikkuja ja ulkoilmaihminen. Hänet näkee usein kylän raitilla sauvakävelymässä, marja- ja sienimetsät ovat hänelle elämän eliksiiriä. Talvella taas hiihtoladut kutsuvat niin täällä kotiseudulla kuin pohjoisessakin.

Eipä taida Merimaskussa juuri sellaista tapahtumaa olla, missä Seppo ei olisi mukana häärimässä, milloin liikenteenohjaajana ja milloin missäkin roolissa. Kun paperilla lukee, että Seppo hoitaa, voimme olla varmoja, että niin myös tapahtuu. Mies on luotettava, hyväntuulinen, tarmokas ja osaava. ☘

Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliitto

Merimaskun osasto, ensimmäiset 20 vuotta

Alunperin liiton nimi oli otsikon mukainen. Se perustettiin 4.10.1920, eli liitto täyttää ensi vuonna 100 vuotta ja sen Merimaskun osasto 75 vuotta. Tänä päivänä kaikki tuntevat kirjainlyhenteen: MLL.

Teksti ja kuvat: Maarit Lineri

Toimintaa vuonna 1929: Kesäleikkejä uimarannalla. Eihän kellään ollut tuolloin uimapukua

Kiertävän hammaslääkäriin toimintaa.

Kesäleirin ruokailuhetki.

Uimaopetus oli yksi tärkeimpiä toimintoja.

ja että kaikilla lapsilla oli oikeus asiantuntevaan huoltoon. Samaa periaatetta noudattaen myös Merimaskuun perustettiin oma osastonsa.

Toiminta oli alusta-asti hyvin suunnitelmallista. Jokaisella vuosikymmenellä oli omat tavoitteensa, kuten esimerkiksi 20-luvulla hygienian kohottaminen, äitiys- ja lastenneuvolat, terveysisä- ja lastenhoitajakoulutukset. 30-luvulla: kodinhoitajatoiminta, äidinmaitokeskus, lasten ja nuorten uimaopetus- ja urheilutoiminta, sekä 40-luvulla: keskoshuolto, sotaorpojen auttaminen ja yli 500 paikallisen terveystalon rakentaminen sekä lasten ehkäisevä mielenterveystyö. Monet toiminnot ovat tänä päivänä meille itsestään selviä, mutta syntyessään jopa ennakkoluuloja vastaan taistelleita.

Arkistot kertovat

Merimaskun osaston arkistokansioita löytyi Terveystalon eli Antinlinnan tyhjennyksen yhteydessä. Niistä löytyneistä vajavaisista tiedoista on tähän artikkeliin koottu MLL:n Merimaskun osaston kahden alkukymmenen toiminnasta muutamia poimintoja.

Joukosta löytyi ensimmäisistä 15 vuodesta Kirkkoherra **Nyyrikki Nurmen** kokoama 7.4.1960 päivätty lyhyt, 4 paperiarkkia sisältävä historiikki. Siitä historiikista ja arkistossa olleista muutamasta toimintakertomuksesta sekä muista hajanaisista papereista on koottu jäljempänä olevat tiedot. Ensimmäinen tallella oleva toimintakertomus on vuodelta 1955, mutta yhtään osaston pöytäkirjaa arkistot eivät sisältäneet.

Merimasku saa oman osastonsa 8.3.1945

Nurmi kirjoittaa: Pöytäkirja kertoo, että kokouksessa olivat saapuville seuraavat henkilöt: past. **Abti Auranen**, piirin tervehdys **Rosi Soikkeli**, khra **Armas Aavikko**, pol.konst. **Pentti Rannikko**, kaup. **Hilmer Salonen**, hoit. **Aimo Häihälä**, tilalliset **John Tammelin**, **Santeri Vismanen** ja **Abti Santalahti**, kunnankätilä **Lyyli Sariola**, emäntä **Esteri Santalahti**, sekä opettajat **Yrjö Särkämö** ja **Eva Maria Lampisuo**.

Ensimmäiseen johtokuntaan valittiin: Yrjö Särkämö, Eva Maria Lampisuo, Lyyli Sariola, Pentti Rannikko,

Oppaita ja ohjeita oli moneen toimintaan

Eino Salonen ja Anita Santalahti. Puheenjohtajaksi valittiin Yrjö Särkämö, varapj:ksi Eva Maria Lampisuo, rah.hoitajaksi Pentti Rannikko ja sihteeriksi **Eila Kujanpää**. Mainittakoon, että sihteeriksi valittu Kujanpää pyysi 1.3. eroa tehtävästä alaikäisyytensä vuoksi. Tehtävään valittiin Aimo Häihälä.

Perustavassa kokouksessa ilmoitettiin piirin taholta, että Merimaskun tukialueeksi Ruotsissa oli saatu Kvillen kunta. Osasto joutui aloittamaan toimintansa taloudellisesti vaikeissa oloissa. Sota oli päättynyt, mutta sodan vammat olivat avoimia. Monet vaikeat ja laajat taloudelliset, sosiaaliset ja yhteiskunnalliset ongelmat odottivat ratkaisua. Rohkeasti täällä pienessä saaristopitäjässä lähdettiin liikkeelle. Jokaisen järjestön toiminta riippuu sen aktiivisten jäsenten alttiudesta. Jo osaston perustamistilaisuudessa oli alustavasti keskusteltu terveysisäsen hankkimisesta kuntaan, mutta sopivan asunnon puute esti toteuttamisen.

Ensimmäinen tilinpäätös 1946: 58 136,55 mk. (vast nyk. n. 4700 mk), eli pienestä lähdettiin ponnistamaan.

Poimintoja Nurmen kirjaamista tapahtumista

1946 Keväällä kunnanhallitus varasi kunnantalon yläkerrasta huoneen terveysisärelle ja lastenneuvola var-

ten. Kokouksessa 27.10. osasto päätti lahjoittaa kunnalle 100 000 mk (nyk n. 8000 €) asunnon kunnostamista ja kalustamista varten.

Oman terveystalon hankkiminen alkoi olla mukana keskusteluissa, mutta ilman ruotsalaisen kummin kunnan Fjällbacka-Kvillen apua se olisi ollut mahdotonta, kirjoittaa historiikkiin kokoaja.

1947 (Merimaskussa oli asukkaita 889 ja veroäyri oli 13,5 mk (vast. nyk.. 1,1 €, toim. huom.)

Tärkeimmät kirjatut tapahtumat koskevat terveystalohanketta. (Tästä on kerrottu omassa artikkelissaan tarkemmin.)

1948 Tammikuussa oli saatu piirihallitukselta ensimmäiset ”soke-rikuunut” ja toukokuussa hankittu Terveystalon piirustukset (20 000 mk), sekä maksettu arkkitehti Kuurnan matka- ja päivärahoja 19 500 mk.

1949 Johtokunta oli tehnyt helmikuussa 1949 päätöksen, jonka mukaan osasto järjestää ompeluiltoja työnsä tukemiseksi. Ensimmäinen kokoontuminen oli kirkonpiirin vanhalla koululla 10.3.1949. Osasto järjesti saman vuoden joulukuussa joulumyyjäiset, joiden tuotto kohensi huomattavasti taloutta.

Tarkemmin ei Nyyrikki Nurmi kerro seuraavista vuosista. Hän luettelee vain muutamia tärkeimpiä toimintamuotoja kuten ompeluseuratyö, kodin illat, erilaiset kurssit ja valistustyön sekä uimakoulutoiminnan ja nappulahihdot.

1955 Ensimmäinen arkistokansion toimintakertomus alkaa hieman alavireisesti: Kulunut toimintavuosi 1955 on ollut olosuhteisiin nähden tyydyttävä. Pääpaino on kiinnitetty kesätoimintaan ja syksyn Lastensuojeluvuosiin.

Tuona vuonna neuvolaan hankittiin leluja, mm. puinen Valtti-kuorma-auto.

1956 Osaston toiminta oli vilkkaampaa kuin monina edellisinä vuosina, kirjoittaa sihteeriksi Nurm. Kesäkuun 15.–19. päivinä saatiin vieraita kummikunnasta.

1957 Toiminta oli ollut hiljainen, mutta kesävirikistystoiminta ja las-

Puheenjohtajat ja sihteerit

Puheenjohtajat:

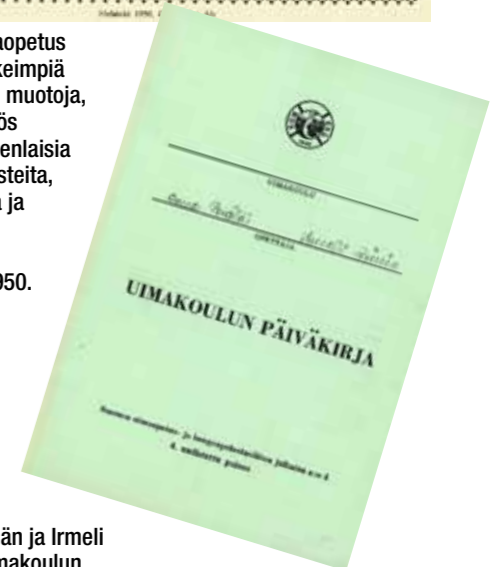
1945 - 1947	op. Yrjö Västilä
1947 - 1948	op. Eva Maria Lampisuo
1949 - 1950	op. Yrjö Västilä
1950 - 1957	kirk.hra Nyyrikki Nurmi
1958 - 1962	op. Yrjö Västilä
1962 - 1967	Nora Västilä,
1968 - 1972	Aili Kantola,

Sihteerit:

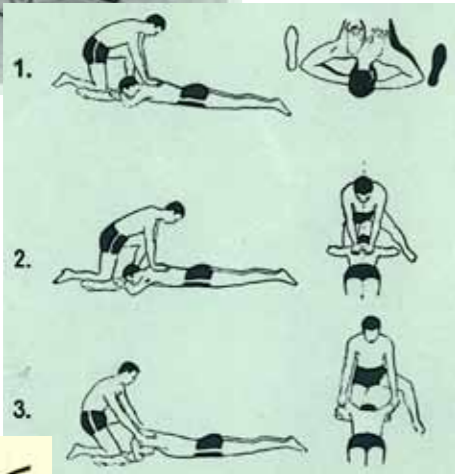
1945 - 1.3.1946	Eila Kujanpää
1946	Aimo Häihälä
1947 - 1957	Paula Tammelin-Nurminen
1958 - 19??	kirk.hra Nyyrikki Nurmi

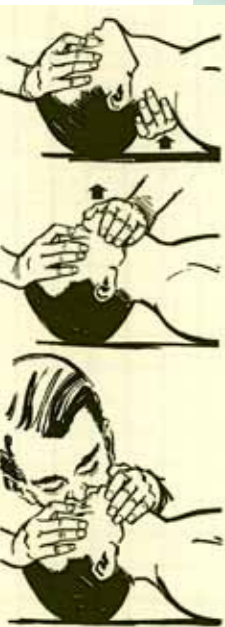
Koska uimaopetus oli yksi tärkeimpiä valistuksen muotoja, siitä oli myös eniten monenlaisia ohjeita, julisteita, päiväkirjoja ja kirjasia. Uintijuliste vuodelta 1950.

Anne Perälän ja Irmeli Vainion uimakoulun päiväkirja vuodelta 1969.

Eri aikoina on käytetty erilaisia hengenvieläminen menetelmiä hukkuneen pelastamiseksi. Ylinnä tri Even keinumenetelmä, Holger Nilssonin menetelmä ja alinna nykyinen suusta- suuhun menetelmä.

tenjuhlat järjestetty. Tuona vuonna ylitettiin 100 jäsenen raja.

1958 sitä vastoin oli ollut varsin vilkas. Nurmi kirjoittaa: *On saavutettu erittäin asetettuja tavoitteita. On otettava huomioon paikkakunnan vähäinen väkiluku, siksi on toiminnassa pyritty jatkuvasti pitämään yhteyttä yllä muihinkin aatteellisiin yhdistyksiin, sekä järjestämään yhdessä joulua ja valistustilaisuuksia.*

Uutena toimintamuotona ns. Kodin illat, joita järjestettiin eri puolilla pitäjää. Ohjelmassa puheita, esitelmää, arvontaa, laulua ja rainoja eri aiheista. Saaduilla rahoilla hankittiin neuvolaan valohoitolamppu ja opetusnukke.

Paikallisen Punaisen ristin kanssa oli järjestämässä kummikuntavieraailua Ruotsiin. Kunnan edustajana oli opettaja Yrjö Västilä, Punaisen Ristin ja Mannerheimliiton osaston yhteisenä edustajana rva Saida Nurmi. Matkaan osallistui myös khra Nurmi.

1959 20.4. Oli neuvottelu Liiton toiminnanjohtajan sekä kunnan ja osaston edustajan välillä Terveystalolla. Asiaa käsiteltiin Merimaskun valtuustossa usean vuoden ajan, mikä selviää tarkemmin Antinlinnasta kertovassa artikkelissa.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto uhataan lakkauttaa

Liitosta lähetetyistä kirjeistä käy ilmi, että liitto joutui vuonna 1959 ikävän parjauksen kohteeksi. Se joutui väärinkäytösten kohteeksi, kun Uusi Kuvalehti julkaisi jutun, jossa kerrottiin ”MLL:n rötöksistä”. Jutussa annettiin kuva, että liitto jollain lailla harjoittaisi rikollista toimintaa. Usealta taholta jopa vaadittiin liiton toiminnan lakkauttamista. Asiaa selvitetessä kävi kuitenkin ilmi, että kyse oli varojen kavaltamisesta, mikä oli tapahtunut Mannerheimliiton Sotakummiväliökunnassa. Tällä ei kuitenkaan enää vuoden 1948 jälkeen ollut mitään tekemistä lastensuojeluliiton kanssa. Tarkoitushakuinen uutisointi ei aiheuttanut Merimaskussa toimenpiteitä.

1961 Vuoden 1961 toiminnasta löytyi vain pieni, käsin kirjoitettu lappunen vuositilastokorttien välistä. Siinä oli lyhyet maininnat:

Johtokunnan kokous, kevätkokous 23.2., Kodin ilta Kaksosten Itätalossa tiist. 28.2. 50 henkeä. Esitelmä ”Lasten leikit”, elokuvia (väliaika), Vappujuhla 30.4.61, 180 henkeä, Hankittu 8 hymyypölkää- ja tyttöä Osuuskassan ja Säästöpankin lahjoituksella, Neuvolaan opetusnukan vaatekerta.

1962 Uusien sääntöjen mukaan virallinen nimi on 30.5.1962 lähtien Mannerheimin Lastensuojeluliiton Merimaskun osasto r.y. Osallistuttiin ”Terve-Lapsi” -suurkeräykseen, sekä suksikeräykseen Lapin lapsille.

1964 23.2. Nappulahiidot ja yleisöjuhla kirkonpiirin koululla. Uimakoulua ollut 4 viikkoa. Uimakoulun päättäjäiset elokuun 1. sunnuntai ja samalla yleisöjuhla ja kirpputori. Varhaisaamiaiskampanjan yleisötilaisuudessa Kirkonpiirin koululla oli osanottajia 67 henkeä. Hammas-

hoitotyö on kuulunut ohjelmaan ja hammashoitovälineitä on jaettu 28.

Kertomusvuonna myönnettiin osaston pitkäaikaiselle puheenjohtajalle johtajaopettaja Yrjö Västilälle Mannerheimin Lastensuojeluliiton ansiomerkki.

1965 Järjestettiin tavanomaiset nappulahiidot ja uimakoulu. Nurmi mainitsee erikseen: *Päättäjäisissä oli puheenjohtajan järjestämää jäätelö- ja munkkimyyntiä sekä arvontaa, joten uimakilpailujen palkintomenot tulivat peitettyiksi.*

Lisäksi Nurmi kertoo, että piirin audiometrillä järjestettiin kuulotutkimus kansakoululaisille. ja että hammashoitokampanjan yhteydessä jaettiin hammashoitovälineitä I ja II luokan oppilaille. Lopuksi vielä hän kirjaa: *Joulupaketteja lähetettiin kolmelle lapsiperheelle ja yhden perheen lapsille on ostettu rauta- ja vitamiinivalmistetta.*

Tämän jälkeen löytyvät toimintakertomukset vielä vuosilta 1968, 1969, 1971 ja 1972. Edellä on poimittu toimintoista vain muutamia esimerkkejä ensimmäisen 20 vuoden ajalta.

Osastojen toimintaa tuettiin ja neuvottiin kaikessa

Alusta asti sekä piiri, että liitto pitivät huolta osastojen neuvonnasta niin talouden kuin toiminnankin suunnittelussa. Piiri mm. toimitti osastolle valmiiksi muotoiltuja avustusanomuksia täyttöohjeineen, jotkut vain osaston nimeä ja allekirjoitusta vailla. Siten ei ehkä tottumattomat osastojen vetäjät joutuneet turhaan käyttämään aikaansa muodollisten anomusten laadintaan.

Kunnalta anottiin esim. ”väkijuomayhtiön vuosivoitto-osuudesta kunnan saamia voittovaroja nuorisotyöhön”. Kaikkiin toimintoihin lähettivät sekä liitto, että piiri tarkkoja ohjeita; valmiita kurssien ohjelmarunkoja ja jopa ohjeita kokousteknisiin järjestelyihin. Arkistoa selatessa pisti merkille, kuinka paljon erilaisia kiertokirjeitä, kampanjaohjeita, muistutuksia ja kurssiohjeita saattoi tulla kuukaudessa. Kaikesta tehdystä piti laatia tarkat raportit ja

Uimamaistereita ja -kandidaatteja Apajalla 1992. Opettajana Timo Grönroos.

tilastot toimitettavaksi piiriin tai liittoon.

Jopa elokuva- ja kirjasuosituksia toimitettiin osastoille. Esimerkkeinä muutama vuonna 1955 Liiton elokuva-toimikunnan suositus: **Abbot & Costello poliiseina** (amerikk. farssi yli 8v.), **Aikapommi** (korkeatasoista jännitystä yli 12 v. pojille), **Annie Mestariampuja** (musiikkipitoinen, yli 10v.), **Kolme kolikkoa lähteessä**, (varttuneempien tyttöjen toive elokuva), **Oma kyyhkyslakkamme** (harmiton ja huvittava, 12 v. tytöille), **Kielletyt leikit** (sopii vain harkintakykyisille, yli 12 v.)

Kodin illat, Kotivalmiuskurssit, Terveyspäivät, Lastenjuhlat, arpajaiset, keräykset, uimaopetus- ja, hiihtokurssit...

Liitossa kannettiin huolta lasten fyysisestä terveydestä ja perheiden toimeentulosta, hampaiden hoidosta, rokotuksista, lastenkasvatuksesta, henkisestä kehityksestä ja valistuksesta. Yhtenä fyysisen terveyden muotoina olivat uimaopetuskurssit ja talviset nappulakisat.

Nappulakisat olivat yksi vuosittain toistuvista tapahtumista, joiden yhteydessä oli myös yleisöjuhla ohjelmassa. Tuohon aikaan vielä urheiluseurat keskittyivät

Rannikkoseudussa 9.3.1949 muistutettiin ensimmäisestä Merimaskussa järjestettävästä ompeluillasta.

Opetuskuvasarjoja ja rainoja.

lähes yksinomaan kilpailutoimintaan ja koska MLL:n yhtenä periaatteena oli lasten liikunnallinen terveyskasvatus, se oli siten myös Merimaskussa osaston tärkeimpiä toimintamuotoja. Hiihtokursseja ja -kisoja vartenkin oli satavana valmiiksi mietityt ohjelmarungot.

Uimakoulu olivat toinen vuosittain toistuva ja suosittu toiminta. Vielä 1950-luvun alussa maaseudun lasten uimaopetus oli useimmiten MLL:n osastojen vastuulla. Opettajiksi kelpuutettiin vain piirin järjestämien uimaopettajakurssien käyneitä, vähintään 16 vuotta täytäneitä nuoria. Uimaopettajakursseja järjestettiin mm. Säskylässä kunnes Turkuun valmistui ensimmäinen uimahalli 1954.

Parhaimmillaan kurseja järjestettiin neljässä eri paikassa: Kirkonkylän, Taattistenjärven, Iskolon ja Olkkosen rannassa. Osanottajien määrä oli ensimmäisellä kerralla 44 oppilasta lisääntyen vähitellen jopa 98 kurssilaiseen, joista usea oli kesäasukkaiden lapsia.

Lastenjuhla olivat Vapun tienoon ja joulun juhlat. Myös uimakoulukurssi ja nappulahiidot päättyivät aina ohjelmalliseen päätösjuhlaan. Syksyiset Lastensuojeluviihtokot olivat ohjelmassa heti alusta asti.

Kodin illat ja Kotivalmiuskurssit sisälsivät erilaisia kodinhoitoon, terveyskasvatukseen, hygieniaan, kodin puhtauteen, lääkkeiden säilytykseen, talouden suunnitteluun, ravintotietouteen, avioliittoon, nuorten seurusteluun, sanalla sanoen, ei ollut elämänalaa, mihin ei olisi ollut tarjolla valistusta ja neuvontaa. Piiri tai liitto lähetti luennoitsijoita ja tilaisuuksissa esitettiin aiheeseen liittyviä rainoja tai filmejä. Juhlissa näyttää olleen usein mukana alueneuvoja **Aarre Kero**, joka *”esitti filmejä ja puhui lapsille”*. Tilaisuuksiin kokoonnuttiin kouluilla, Maamiesseurantatalolla tai Terveystalolla. Kodin iltoja järjestettiin eri taloissa. Usein niissäkin oli mukana ohjelmaa, kuten koululaisten esityksiä tai arpajaisia. Kahvitarjoillulla ja arpajaisilla kerättiin varoja toimintaan.

Kummikunta- ja kummilapsitoimintaa

Koska kummikuntatoiminta liittyy vahvasti Antinlinnan historiaan, jätän sen kertomisen erilliseen artikkeliin. Paitsi tätä kummikuntatoimintaa, osastolla oli myös kummilapsitoimintaa.

MLL organisoii sodan jälkeen myös amerikkalaisen Save the Children Federationin Suomen toimiston puolesta kummilapsitoimintaa. Merimaskussakin oli muutama Amerikan kummilapsi, joille kummiperhe lähetti sekä rahaa, että vaatteita. Kummiperheelle raportoitii säännöllisesti kummilapsen voinnista, kehitymisestä, koulumenestyksestä ja toimitettiin tietoa kotioloista. Useille mukana olleille perheille tämä kummitoiminta oli taloudellisesti erittäin tärkeää. Avustuksista pyydettiin selostusta, mitä on saatu ja miten käytetty. Eräs perheenäiti kirjoitti saaneensa kangasta, mistä hän teki perheelle liinavaatteita. Käyttöön sopimattomat myytiin ja niistä saadut rahat käytettiin perheen hyväksi tai sitten niitä muokattiin sopivammiksi.

Jotkin yhteydet kestivät vuosia, jotkut tyrehtyivät nopeastikin. Liitto kehotti kummilasta lähettämään aina kiitokset saamistaan paketeista ja avusta. Liitto toimitti viestit käännettynä edelleen. Joistakin raporteista selviää, että lapsi olisi halukas jatkamaan yhteyttä, mutta kummiperheestä ei ole saatu enää vastauksia viesteihin. Eräs poika ilmoittaa aloittaneensa vapaaehtoisen ruotsinkielen opiskelun.

Myös Ruotsista Kvillistä saatiin vaateapua. Eräänä vuonna on tullut kirjan mukaan saatu 100 kg vaatetavaraa, jotka on jaettu vähävaraisille perheille. Kengistä ja kumijalkineista oli kova puute, kun perhe sai lapsille kumijalkineita ne luovutettiin kuittausta vastaan. Arkistossa on muutama kumijalkineiden vastaanottokuitaus. Monille perheille nämä avut tulivat suureen tarpeeseen.

Pienistä puroista koostuivat tulot

Suurin osa tuloista saatiin avustuksista, lahjoituksista ja jäsenmaksuista. Juhlien yhteydessä olleet arpajaiset ja kurssien kahvirahat olivat tärkeinä pieninä puroina varmistamassa toimintaa. Huolimatta opettajien palkkamenoista toivat uimaopetuskurssit myös tuloja. ”Kodin kuvalehti–Terve lapsi” -lehden tilauksista, joulukorttien, vappukukkien ja perhosmerkkien myynnistä kertyi myös varoja. Kodiniltojen ja ompeluiltojen kahvi- ja arpajaistulot kasvattivat vaatimattomasti kassaa. Yksi erikoisimmista rahankeräyksistä olivat vanhojen, käytettyjen postimerkkien kerääminen. Postimerkit lähetettiin liittoon, missä ne lajiteltiin ja myytiin keräilijöille. Saaduista tuloista palautui osa osastoille.

Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliiton toiminta sodan jälkeen johdatti koko lastensuojelun ja lastenkasvatuksen täysin erilaisille urille, mitä se oli koskaan ennen maassamme ollut. Liiton syntyäkään lapsuus ei ollut samaa, kuin se on tänä päivänä. Varsinkin maaseudulla leikkimistä ei pidetty lapselle tärkeänä, ja lelujakin oli niukalti. Lapsia kuoli valtakunnallisesti vielä 1930-luvulla nykyisin hoidettaviin tauteihin tuhansia vuosissa, hukkumisiakin sattui lähes sata joka vuosi.

Onnea MLL

Vapaaehtoisuuteen perustuva, sitoutunut toiminta on luonut monella tasolla ne toiminnan periaatteet lasten ja nuorten terveyden, suojelun ja kasvatuksen aloilla, joista tänä päivänä saamme kiittää niitä 100 vuotta sitten tämän organisaation luoneita. Onnittelut vuonna 2020 75 vuotta täyttävälle Merimaskun yhdistykselle. ☘

Kodin kuvalehti - Terve lapsi oli yksi merkittäviä tulonlähteitä. Kyläasiemiehet keräsivät tilaukset ja tilittivät ne osastolle. Asiamies sai tilauksesta pienen palkkion

Myös näin pienistä kerääntyi osaston kassaan toimintaa helpottavia tuloja. Vappukukkiä myytiin keväällä ja perhosmerkkejä syksyllä. Vaikka kunnassa oli vain vähän väkeä saatettiin merkkejä myydä satoja vuosittain.

Lähteet:

MLL, Merimaskun osasto, arkistot

Mll:n kotisivut: historia

Merimaskun kunnan arkistot, Naantalin kaupunki

Kansallisarkisto: Digitaaliset aineistot

Muut hakusanalla netistä löytyvät sivustot

Teksti:
Margit Lehtinen
Merimaskun teatterin pj
Kuvat: Teatterin arkisto

Kuvassa vas: Jukka Linja, Pirjo Oksa, Juho Lehtinen, Margit Lehtinen, Juho Aaltonen, Tanja Siren, Eliisa Ansamaa, Pia Hinnerichsen, Anne Linja, Majvor Hellsten, Maikku Tuomi

Merimaskun teatterin 2019 näytelmäksi valikoitui Heikki Luoman Kahden akan loukussa. Näytelmä oli sopivan kepeä teatterillemme ja mainiot kulisimmekin kaipasivat jälleen kerran ainoastaan vähän muutoksia.

Ihan ilman vastoinkäymisiä tämäkään kausi ei alkanut. Luotto-ohjaajamme **Venla Kuitunen** joutui kieltäytymään tältä kesältä ohjaustyöstä. Erilaisten kuvioiden ja vaiheiden jälkeen saimme kuitenkin ilouutisen: puvustajamme **Anne Linja** ja **Maikku Tuomi** ilmoittivat halukkuutensa puvustuksen lisäksi myös ohjaamiseen. Ratkaisu oli mainio, koska heille oli kaikki jo entuudestaan tuttua ja näkemystä ja mielipiteitä löytyi!

Näytelmän roolitus aiheutti tänäkin vuonna suurta päänvaivaa. Krooninen näyttelijäpula kun vaivaa alituisesti pientä teatteria. Miesnäyttelijöitä kaivattiin niin suuresti, että siitä sai lukea Turun Seutusanomian myöden. Tämän uutisen ansiosta muutama mies ilmoittautui, mutta jokainen vuorollaan suureksi harmiksemme joutui keskeyttämään joko terveydellisistä tai aikataulullisista syistä. Allekirjoittanut soitteli useammallekin paikkakunnan miehelle

ja koitti houkutella näytelmään mukaan. Yhden illan saldona olivat neljät pakit!

Lopulta **Santeri** lupautui mukaan, mutta hän pystyi osallistumaan vain osaan näytöksistä. Käsikirjoitusta piti vähän muokata, jotta viimeinen kohtaus onnistuisi. Ratkaisu oli tuplaroolitus. Pikaisella vaatteidenvaihdolla **Jukka** pystyi esittämään kahta miestä. Uusina näyttelijöinä **Majvor** ja **Piia** liittyivät seuraamme. Vanhat konkarit **Eliisa**, **Tanja**, **Juho**, **Jukka**, **Margit**, **Pirjo** ja siis Santeri jatkoivat tänäkin vuonna. Ääniä hoitelivat tuttuun tapaan **Lauri** ja **Juho**. Jengi koossa!

Harjoittelu tapahtui tuttuun tapaan pääosin Lossituvalla ja kelien salliessa siirryttiin Kolloolaan. Kulisseihin Jukka rakensi kauniin keittiön ja hankittiinpa oikea autokin rekvisiitaksi! Vaikka harjoitusaikataulun suunnittelussa oli haasteita, saatiin sakki riittävän usein kasaan ja kohtaukset rullamaan.

Ensi-illan koittaessa väkeä saapui mukavasti paikalle. Myös näytelmän kirjailija **Heikki Luoma** saapui katsomaan näytelmäämme. Versiomme miellytti häntä kovin, vaikka alkuperäistä käsikirjoitusta

Jukka Linja, Pirjo Oksa

Eliisa Ansamaa, Tanja Siren, Majvor Hellsten

olikin paljon muunneltu. Muun muassa ”käännetty” savosta yleiskielelle. Kuten aina loppua kohti katsojamäärä kasvoi ja kaikkiaan tänä vuonna näytelmän näki noin 1500 teatterin ystävää.

Lämmin kiitos ja kumarrus kaikille katsojille! Teitte kaudestamme jälleen ikimuistoisen! ☘

Ullakoiden aarteita–Kollolan kesänäyttely

Teksti ja kuvat: Maikku Tuomi

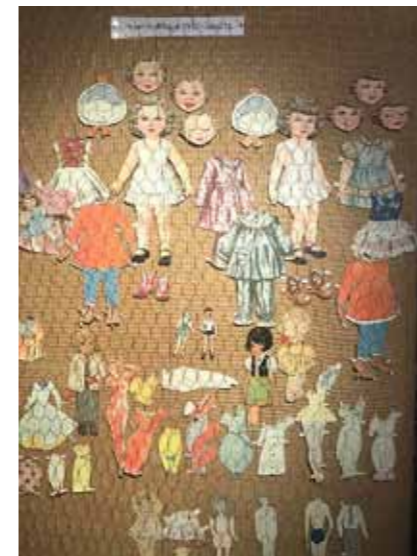

Merimaskulaisilta ullakoilta ja varastoista saatiin lainaksi menneiltä vuosikymmeniltä säilyneitä muistoja, joista rakentui Kollolan kesänäyttely.

Ullakoiden esineitä "kesäretkellä" Kollolassa

Postiautojen pienoismalli-kokoelma

Itse tehtyjä ja ostettuja paperinukkeja 1950-luvulta

Remington matkakirjoituskone, Ericssonin lankapuhelin ja Electrola gramofoni

Nämä esineet eivät olleet päätyneet KonMarin seurauksena kierrätykseen. Eivätkä ne ole päätyneet kaatopaikalle – onneksi, koska niillä kaikilla on oma tarinansa. Niillä on jotain kerrottavaa ja ihmeteltävää varsinkin nuoremmalle väelle. Vanhemmalle väelle näyttely saattoi tuoda esiin muistoja menneisyydestä: - Meilläkin oli tuollainen...

Ihminen on ollut keräilijä ja edelleenkin keräily on monien harrastus. Keräilijän suurin uhkakuva on se, että viimeinenkin pala kokoelmaan löytyy. Kun keräilee jotain sellaista kuin Joulupukille lähetettyjä kirjeitä, on pelko aiheeton.

Näyttelyn tavoitteena oli myös herättää ajatuksia entisajan yksinkertaisemmasta elämäntavasta ja antaa arvoa käsityötaidolle ja kaiken kauniin ja muistorikkaan vaalimiselle. ☘

Ulkomailta saapuneita kirjeitä Joulupukille. Merimaskusta löytyy tällaisiakin!

Vanhoja kouluvihkoja 1940- ja 1960-luvuilta

Suutarin lesti, marjavakka ja emalinen kahvipannu

"Anna Tuominen" ja Santeri valssin pyörteissä Kollolan kesänäyttelyn avajaisissa

Merimaskussa toimi raittiusseura vuosina 1904-1954

Teksti ja kuvat: Visa Auvinen

Merimaskun kirkon kello-
lotapulin tutkimisen
yhteydessä löytyi tapulin
alakerrasta ylitsepursuva
pahvilaatikko.

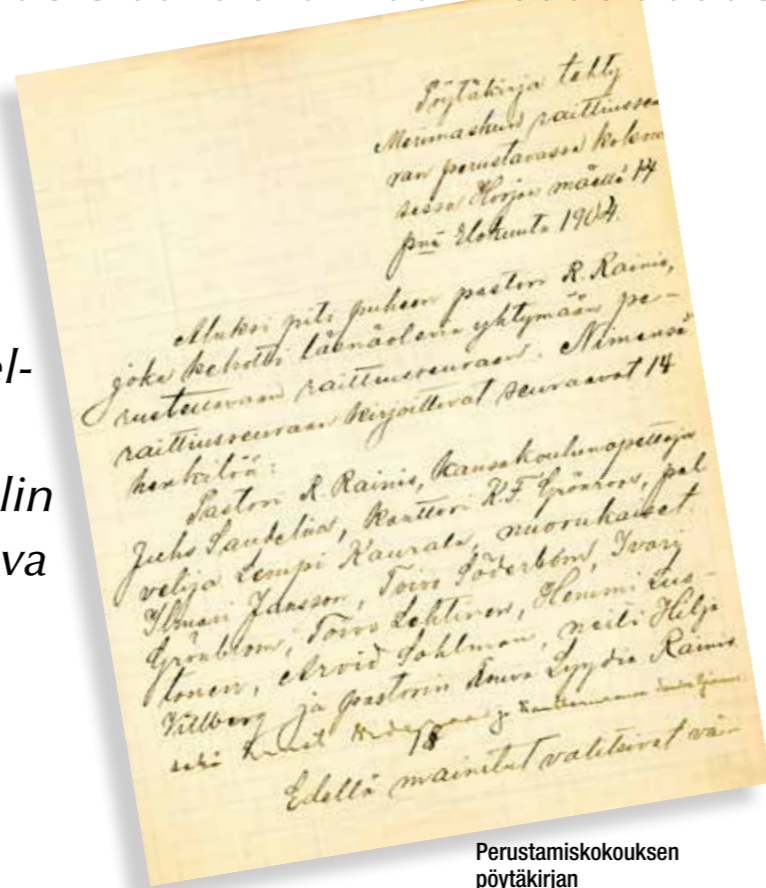

Merimaskun Raittiusseuran "arkisto" vuonna 2019. Päällimmäisinä näkyvät yhdistyksen alkuvuosina pidetyt vihot, joihin on kirjattu vuosikokouksia, tilejä, vuosikertomuksia ja jäsenluetteloita.

Alustavassa tutkimuksessa kävi ilmi, että se sisältää Merimaskun Raittiusseuran papereita. Tarkemmassa laatikon tutkimisessa kävi ilmi, että se sisälsi suuren osan seuran arkistoa alkaen vuodesta 1904 noin vuoteen 1954. Ehkä sana "arkisto" ei ole ihan oikea kuvaamaan laatikon sisältöä.

Alkuvuosikymmeninä käytettiin kokouksien, tilien ja jäsenten kirjaamiseen vihkoja, mutta myöhemmät vastaavat asiakirjat muutamia yksittäisiä lukuun ottamatta näyttävät kadonneen. Siten esimerkiksi toimihenkilöistä ja jäsenistä ei ole mahdollista tehdä kattavaa luetteloa.

Merimaskun yhdistys oli valtakunnallisen, yhä vielä toimivan yhdistyksen RAITTIUDEN YSTÄVÄT Ry:n jäsen. Suuri osa pääosin vuosina 1938-44 sieltä

Perustamiskokouksen pöytäkirjan ensimmäinen sivu

tulleista kirjeistä oli pahvilaatikossa avaamattomina. Saattaa olla, että silloin Merimaskun yhdistys ei ollut ihan voimissaan.

Seura perustetaan

Merimaskun Raittiusseura perustettiin Horjan mäellä 14.8.1904.

Kokouksen puheenjohtajana toimi Merimaskun kappalainen, pastori **Roopertti Rainio** ja sihteerinä kansakoulunopettaja **Juho Sandelius** (myöh. Santalahti). Pöytäkirjassa todetaan lopussa, että yhdistyksen sääntöjä laatimaan valittiin toimikunta, johon kuuluivat pastori R. Rainio ja Juho Sandelius sekä kanttori **K.F.Grönroos**. Grönroos muutti myöhemmin nimensä Tuomaiseksi. Muina perustajajäseninä pöytäkirjassa mainitaan palvelija **Lempi Kaurala**, nuorukaiset **Ilmari Jansson**, **Toivo Söderblom**, **Ivari Grönblom**, **Toivo Lehtinen**, **Hemmi Luotonen**, **Arvid Sohlman**, neiti **Hilja Willberg** ja pastorin rouva **Lydia Rainio** sekä **Ernst Wideroos** ja kanttorinrouva **Sandra Grönroos**.

Kokouksia ja iltamia -
raittiuden hengessä

Raittiusyhdistyksen toimintaan kuului kokousten lisäksi iltamien järjestäminen. Ohjelmana iltamissa oli yleensä raittiusaiheisia puheita ja näytelmiä sekä musiikkia. Puhujia ja valmiiksi painettuja puheita saatiin Raittiuden Ystäviltä. Vuonna 1913 järjestetyssä iltamassa ohjelmana oli viulunsoittoa, luettiin kertomus ja lausuttiin runo sekä esitettiin näytelmäkappale "Puijolla sekä Molemmat Kuurot". Lopuksi oli tanssia. Tilaisuudessa oli mukana kaikkiaan 130 henkilöä.

Raittiusseura ylläpiti myös vuonna 1914 perustettua raittiuskirjastoa, jota kasvatettiin vuosien mittaan. Kirjaston teoksia ei löydettyä seuran asiakirjapahvilaatikosta löytynyt. Vuosikertomuksessa vuodelta 1913 on lueteltu hankittuja kirjoja – niitä olivat muun muassa

- Yleinen Raittiusseuran historia,
- Historiallinen Raittiuslukukirja,
- Suomen Raittiusyhdistyksen laulukirja ja
- Kertoelmia (kirjasia viinan kirouksesta).

Toiminta hiipuu

Vuosikertomuksessa vuodelta 1913 kerrotaan yhdistyksen toiminnan vaikeudesta, sillä "siltä on puuttunut voimia ja ... ja että seuramme on halveksittu." Kuitenkin vuoden 1914 vuosikertomuksessa kerrotaan, että seuralla on ollut "kokouksia vuoden kuluessa 3 ja yleisöä varten toimitettu iltamia 2."

Yhdistyksen toiminnassa oli aina sotavuosiin saakka mukana joku kirkon edustaja. Lukkari – kanttori **K.F. Tuomainen** (Kaarle Ferdinand Grönroos, myöh. Tuo-

RANNIKKOSEUTU

MERIMASKUN RAITTIUSYHDISTYS 50-VUOTIAS

Elokuun 14 päivänä v. 1904 pidettiin Merimaskun Horjan mäellä tilaisuus, jossa pastori R. Rainio, joka silloin oli seurakuntamme pappina, lausui Merimaskun Raittiusyhdistyksen syntysanat. Siitä ura urkeni. Yhdistykseen liittyi 14 jäsentä. Muutamista heistä tulikin yhdistyksen ylläpitäviä voimia. Sellaisina voimme mainita kanttori K. F. Grönroosin (Tuomainen) ja kansakoulunopettaja Juho Sandelluksen. (Santalahti.) Edellinen oli ensimmäinen vakinainen esimies, jona hän toimi pitkän aikaa. Jälkimmäinen hoiti monia vuosia sihteerin tehtäviä.

Raittiuden Ystävät hyväksyivät yhdistyksen säännöt syyskuun 21 p:nä 1904. Näiden puitteissa toiminta sai vakiintuneet muodot, joita seurattiin mikäli olosuhteet vain sallivat.

Vuodet vierivät. Toiminta jatkui väliin hiljaisempana, mutta elpyen toisinaan vilkkaammaksi-

Kertomus Merimaskun Raittiusseuran 50-vuotisesta taipaleesta. Lehtileikkeessä on myös yhdistyksen viimeinen johtokunta. Jutun kirjoittaja on todennäköisesti kirkkoherra Nyyrikki Nurmi. Rannikkoseutu 2.12.1954.

kin. Sellaista oli vuosina 1923–1925, jolloin räätäli N. V. Lähde-maa oli yhdistyksen esimiehenä. Mutta kun hän siirtyi pois paikakunnalta, jäi johto jälleen kanttori Tuomaiselle aina v. 1928. Tämän jälkeen yhdistyksen puheenjohtajaksi tuli opettaja Eva Maria Lampisuo.

Monet yhdistyksemme piirissä, rakkautella raittiusasian hyväksi työtä tehneet jäsenet, ovat saaneet päättää maisen vaelluksensa. Toivomme, että heillä on onnellisen osa.

Erikoisesti on meidän syytä muistaa kaksi yhdistyksen jäsentä, jotka varhaisista nuoruutensa päivästä asti, yli neljäkymmenen vuoden ajan, ovat toimivina jäseninä yhä vieläkin mukana työssä. He ovat maanviljelijä Suomi Järvinen ja emäntä Hulda Järvinen. Heille olemme kiitoksen velkaa.

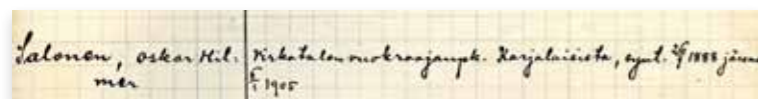
Nykyään yhdistyksemme johtokuntaan kuuluvat seuraavat henkilöt: Kirkkoherra N. Nurmi (siht.), op. Eva Maria Lampisuo (puh.joht.), maanv. Eino Salonen (rah.hoit.) sekä maanv. Suomi Järvinen, emäntä Hulda Järvinen, emäntä Martta Vainio ja neiti Emmi Lairola.

Tässä onkin syytä muistaa, että seurakunnassamme toimineet papit ovat aina suurella auliudella antaneet yhdistyksellemme apu-ansa.

Hiljaiselo on monesti yhdistyksessämme vallinnut. Mutta kuitenkin työ nuorten hyväksi, raittiin elämän kauneuden kirkastaminen heille, aina tavoitettavana ja jatkuvasti muistettavana hyveenä on ollut toiminnan pohjavireenä. Raittius on lähimmäisen rakkauden pyhä ilmene-mismuoto. Me uskomme sen voittoon Jumalan avulla.

mainen) tuli jäseneksi v. 1905, oli ensin sihteerinä, mutta sitten puheenjohtajana ja sihteerinä pitkään, ainakin kuolemaansa vuoteen 1940 saakka. Kirkkoherra **Armas Aavikko** oli mukana ainakin vuosina 1940-45.

Yhdistyksen toinen pitkäaikainen sihteeri ja puheenjohtaja oli Iskolan koulun johtajaopettaja **Eva Maria Lampisuo**. Puheenjohtajana hän aloitti ilmeisesti vuonna 1933 ja Tuomaisen kuoleman

Oskar Salosen tiedot jäsenluettelossa.

jälkeen hän hoiti sekä sihteerin että puheenjohtajan tehtäviä vuoteen 1951.

Arkisto löytyi kellotapulista

Alkuvuosien säilyneissä jäsenluetteloissa on hyvin tarkkoja tietoja jäsenistä. Esimerkkinä ohessa rivi jäsenluettelosta vuodelta 1905: Yhdistyksen jäsenmäärä on vuosien varrella liikkunut vuoden 1904 ensimmäisen kokouksen 14:stä jopa yli 30:n. Suurin jäsenmäärä säilyneiden tietojen mukaan näyttäisi olleen 35 vuonna 1944.

Eva Maria Lampisuo oli Iskolan koulun johtajaopettaja. Kuvassa hän on oppilaidensa keskellä vuonna 1949. Kuvassa on kolme serkusta nykyisiä merimaskulaisia; takarivissä viides tyttö vasemmalta Maija Santalahti (nyk. Anttila) Sannaisten Itätalosta ja alarivissä vasemmalta toinen Pertti Kuusela Kuusniemeltä ja kolmas Juhani Kuusela Pekolasta. Kuva Maija Anttila

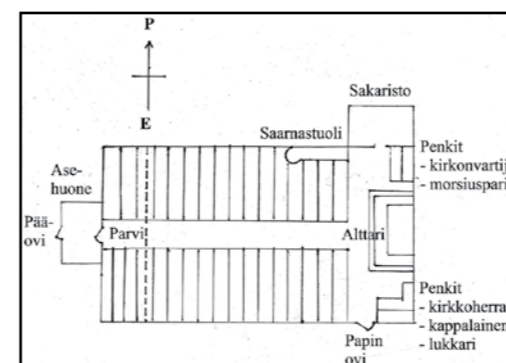
Viimeinen säilynyt jäsenluettelo on vuodelta 1951. Silloin listalla oli 25 nimeä, viimeisinä liittyneinä kirkkoherra **Nyyrikki Nurmi** ja hänen puolisonsa **Saida**. Täydelliset jäsenluettelot ovat tallessa vuosilta 1904-23 ja 1940-51.

Yhdistyksen toiminta hiipui 1950-luvun alussa. Viimeinen yhdistyksestä kertova dokumentti on lehtikirjoitus vuodelta 1954, jolloin oli kulunut 50 vuotta yhdistyksen perustamisesta.

Ilmeisesti viimeinen sihteeri (ainakin vuosina 1951 ja -52) kirkkoherra Nyyrikki Nurmi keräsi kaiken jäljellä olleen aineiston pahvilaatikkoon ja laittoi laatikon säilöön kellotapuliiin. Sieltä se siis otettiin talteen nyt 65 vuotta myöhemmin. Meneillään on sen järjesteleminen arkistointikuntoon; tarpeettomat paperit tuhotaan ja loppu aineisto luovutetaan Naantalin Museon arkistoihin säilytettäväksi. ☘

Kirkkoherra Armas Aavikko (vas) ja kanttori K.F.Tuomainen rippilasten kanssa vuonna 1938. Kuva Merimaskun seurakunta.

Merimaskun kirkko tutkimuksen kohteena

Merimaskun ensimmäisessä kirkossa vuodelta 1648 oli 16 penkkiriviä ja pääoven yläpuolella oleva parvi, jossa oli ilmeisesti kaksi riviä.

Tutkimuksen aloittaminen

Tutkija **Tove Riska** teki noin 50 vuotta sitten perusteellista tutkimusta Merimaskun kirkosta. Tutkimus päätyi sitten osaksi kirjaa, jossa esiteltiin Merimaskun kirkon lisäksi neljä muuta kirkkoa.

Kirkosta on sen jälkeen kirkkoherra **Matti Huovinen** koonnut kattavan 20-sivuisen opaskirjaseen, jota hän on uusinut ja täydentänyt useita kertoja. Lisäksi Merimasku-Seuran Myötätuulta Merimaskussa-lehdessä on julkaistu lukuisia kirjoituksia merimaskulaisten kirkosta ja kirkkomaasta.

Itse aloin kolmisen vuotta sitten kiinnostua kirkossamme olevista yksityiskohdista ja esineistä. Ryhdyin valokuvaamaan kohteita ja etsimään esineistä merkintöjä niiden alkuperästä – siinä suurena apuna olivat mainitsemani Tove Riskan ja Matti Huovisen tekstit. Kuten hyvin usein käy, tämä tutkiminen vei mukanaan. Aloin etsiä kaikkea kirkon historiaan ja Merimaskun seurakuntaan liittyvää ja kirjasin niitä muistiin.

Työn edistyessä totesin, että jos en rajaa työtäni mitenkään, se ei pääty koskaan. Siksi päätin keskittyä tutkimuksessani nykyiseen kirkkoomme ja sen esineistöön ja siihen liittyen pyrkiä kuvaamaan kohteet. Merimaskun seurakunnan historia sai jäädä jonkun toisen tutkimuksen kohteeksi, tässä tutkimuksessa olisi vain olennaisia seurakuntaan liittyviä sellaisia asioita, jotka liittyvät itse kirkkoon. Poikkeuksena työssä on selvitys Merimaskun seurakunnan papeista kautta aikojen.

Teksti: Visa Auvinen
Kuvat: Visa Auvinen, ellei toisin mainit

Kirkon rakentajan kilpeen merkittiin monen vaiheen jälkeen lopulta vain saluumiesten työryhmää vetänyt Kaarle Jaakonpoika.

Kuvassa kirkkosalista vuodelta 1940 on alttaritaulu, joka eri vaiheiden jälkeen on nyt Seurakuntakodin seinällä. Kuoriseinällä näkyy neljä miekkaa, joista yksi on kadonnut. Kuva Merimasku-Seura

Kirkkosali nyt. Kuvateksti: Kirkkosalia hallitsee saarnastuoli, jonka puuveistokset ovat Mathias Reimanin työpajan tekemiä vuonna 1668. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy sisäänkäynti sakastiin ja sisäänkäynnin vasemmalla puolella taulu, joka on aikoinaan ollut alttarin avoimen ikkunan yläpuolella. Sakastin yläpuolella on "Naisten parvi".

Kirkkolaivan köliin on maalattu sen tekijän Johan Talanderin nimi ja teksti, joka kertoo, että aluksen keulassa on meren jumalatar Johanna.

Kellotapuli vuonna 1917. Tapulin katto kuten taustalla näkyvän itse kirkonkin on pellitetty. Kuva Merimasku-Seura.

Isompi kello on valettu Turussa vuonna 1696. Kellossa on valoksessa kaikkien kuuden lahjoittajan nimet. Ensimmäisenä heistä on Turun piispa Johannes Gezelius ja neljäntenä Taattisten rusthollari Aleksander Kepplerus. Kellon valuvuonna Ruotsin kuninkaana oli Kaarle XI – kellossa on hänen sukunsa vaakuna.

Merimaskun kaksi kirkkoa

Merimasku sai ensimmäisen kirkkonsa samana vuonna 1648, kun alueesta tuli Naantalin kappeliseurakunta. Kirkosta on säilynyt sanallinen kuvaus: suorakaiteen muotoinen pitkäkirkko. Myös tieto sen tekijästä on säilynyt: **Simo Carjais** eli **Simo Karjalaisista**. Joissakin kirjoituksissa kerrottiin myös kirkon istumajärjestyksestä. Se tai oikeastaan kopio siitä löytyi lopulta Merimaskun seurakunnan arkistosta. Yhdistämällä istumajärjestys mainintaan pitkäkirkosta, oli mahdollista tehdä pohjakuva ensimmäisestä kirkostamme. Kirkkoon saattoi hyvinkin mahtua 300 seurakuntalaista – tuohon aikaan Merimaskussa oli asukkaita noin 450.

Suuri Pohjan sota ja siihen liittyvä Isovika 1700-luvun alussa köyhdytti maatamme kovasti. Niinpä Merimaskun kirkkoa ei jaksettu tai voitu pitää kunnossa ja se rappeutui niin pahasti, ettei sitä enää katsottu mahdolliseksi korjata. Kirkko purettiin ja samalle paikalle rakennettiin uusi kirkko vuonna 1726. Rakentajia eli salvuumiehiä johti merimaskulainen **Kaarle Jaakonpoika**. Merimasku-Seuran ansiosta kirkon hautausmaan läpikäytävän seinälle saatiin muistolaatta, jossa kerrotaan kirkon rakentajasta.

Uudesta kirkosta tuli ristikirkko, sillä rakenteellisen ratkaisuna ristikirkkoa pidettiin pitkäkirkkoa kestävämpänä. Se vihittiin käyttöön Mikkelin päivänä ja sai nimekseen ”Merimaskun kirkko – Pyhän Mikaelin nimikko”. Vuosien varrella kirkossa on tehty lukuisia korjauksia ja muutoksia kuten esimerkiksi eteinen kumman ulko-oven eteen 1700-luvun lopulla.

Erikoisuutena kirkossa on kirkkovieraiden katseet vangitseva sisälaudoituksen marmorimaalaus. Ensimmäisen kerran sisäseinät maalattiin vuonna 1850, toisen kerran vuoden 1954 peruskorjauksen yhteydessä. Maalausvuodet ja maalaajien nimikirjoitukset ovat luettavissa kirkon kuorin seinällä.

Kautta historian on ollut tapana, että seurakuntalaiset tekevät lahjoituksia kirkkoon. Jo kirkon tontti ja hautausmaan alue ovat olleet lahjoituksia ja samoin esimerkiksi seinien hirret, ikkunat ja ovet. Lahjoittajia seurakunta sitten palkitsi suomalla lahjoittajataloille eturivin paikkoja kirkkosalissa – se käy ilmi mm. vuoden 1699 penkkijärjestyksestä.

Kirkkosalissa ehkä näyttävin yksityiskohta on saarnastuoli. Myös se on saatu lahjoituksena. Kirkon nykyinen saarnastuoli on alkuaan vuoden 1648 kirkosta. Alkuperäinen saarnastuoli korvattiin vuonna 1857 uudella ja vanha varastoitiin tapuliin. Vuoden 1954 peruskorjauksen yhteydessä otettiin alkuperäinen saarnastuoli taas käyttöön ja korjattiin se nykyiseen muotoonsa. Sen puuveistokset on tehnyt turkulainen **Mathias Reiman**, jonka töitä on muissakin lounaisen Suomen kirkkoissa.

Saarnastuolista vuodelta 1857 on tallella vain yksi kuva, joka on Merimasku-Seuran arkistoissa. Kuvassa näkee selvästi, että se ei ole nykyisen kaltainen eikä tuolilla ole kattoa. Kuitenkin saarnastuolin etupaneelissa näkyvät

amat turkulaisen Mathias Reimanin puutyövästään tekemät puuveistokset Raamatun Jeesuksesta ja muista Raamatun henkilöistä.

Myös suuri osa kirkon esineistöstä on eri tahojen lahjoituksia. Esineissä on tavallisesti kaiverrus lahjoittajista kuten kattokruunussa vuodelta 1663; ”... nuoret miehet ostaneet ... kappelin kaunistukseksi ...”.

Vuoden 1954 peruskorjauksessa kirkko sai nykyisen ilmeensä. Alttariseinältä poistettiin alttaritaulu ja päädyn ikkuna avattiin. Samalla rakennettiin siis saarnastuoli alkuperäisen tuolin osia käyttäen, penkit vaihdettiin ja seinien maalaus uusittiin vanhaa mallia noudattaen.

Kuten useimmissa maamme rannikon kirkkoissa, on Merimaskunkin kirkossa kirkkolaiva, votiivilaiva. Uuden tutkimuksen myötä on käynyt selville, että Merimaskun kirkkolaivan tekijän **Johan Talander** on tehnyt useampia kirkkolaivoja, joista yksi on Pyhän Katariinan kirkossa Turussa ja toinen Turun linnan kirkossa.

Kellotapulit

Ensimmäinen kellotapuli eli kastari rakennettiin vuonna 1653. Vielä vuonna 1738 sitä kunnostettiin maalaamalla. Lopulta vuonna 1768 todettiin, että tapulia ei voi enää korjata vaan se on purettava.

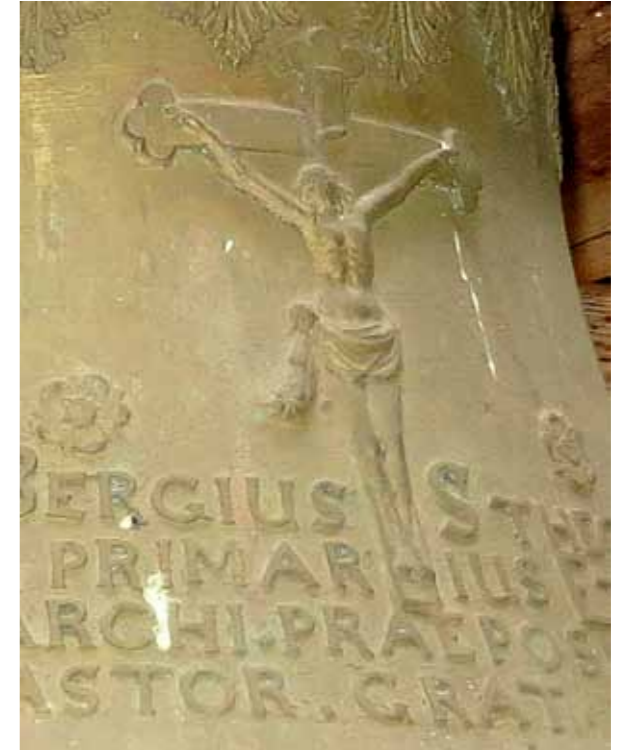
Uusi eli nykyinen tapuli valmistui vuonna 1769 – sen rakennusmestarina oli Merimaskun seurakunnan lukkari **Juha Lindmark**. Rakentamisen vuosiluvut näkyvät sekä tapulin huipulla olevassa metallisessa tuuliviirissä että rakennuksen sisäseinällä.

Merimaskun kirkolle on lahjoitettu ensimmäinen kirkonkello vuonna 1648. Se siis tapulin valmistuttua sijoitettiin sinne. Toinen kirkonkello saatiin vuonna 1696, joten se sijoitettiin vanhaan tapuliin. Kolmas kello saatiin vuonna 1734. Kaksi jälkimmäistä ovat ne, jotka tapulissa yhä soivat ja kutsuvat kirkkoväkeä Sanaa kuulemaan. Siis – ensimmäinen kello vuodelta 1648 on kadonnut.

Merimaskun arkistojen mukaan vuonna 1714 kapteeni **Evert Taube** (merimaskulainen sotalaivan päällikkö) otti talteen vihollisen lähestyessä Merimaskua kirkon esineitä, muun muassa kaksi kirkonkelloa. Ne olivat siis vuoden 1648 ja vuoden 1696 kellot. Suuren Pohjan sodan jälkeen Taube kuitenkin oli palauttanut molemmat kellot. Seuraava Merimaskuun asti vaikutuksensa ulottanut sota oli Suomen sota 1808-09. Venäläisiä oli Turun saaristossa vuonna 1808 ja on ilmeistä, että vuoden 1648 kello on kadonnut silloin. Tietoa siitä, onko se piilotettu vai joutunut sotasaaliiksi, ei ole. Kellon etsintä sekä arkistoista että muulla tavalla on vireillä siinä toivossa, että se vielä löytyisi.

Hautausmaa

Hautausmaata ympäröimään rakennettiin hirsinen aitaus heti kirkon rakentamisvuonna 1726. Alueen laajentamisen myötä aitaa on jatkettu. Vuonna 1995 aita rakennettiin kokonaan uudestaan. Se on tarkoitus

Pienemmässä kellossa kuviona on ristiinnaulittu Jeesus.

Aittari-ikkunan krusifiksi on melko hyväkuntoinen.

Sankarihaudan taustana on Maskulinin kappeli.

Tiimalasien hiekka ei enää ole jaksanut valua pohjaan saakka – aika on lasikon osalta pysähtynyt.

kunnostaa vuonna 2020. Hirsiaitaan kuuluu sen osana Läpikäytävä eli porttihuone. Se on alkujaan rakennettu 1700 -luvun puolivälissä. Läpikäytävän seinät olivat aikoinaan julistusten ja ilmoitusten kiinnityspaikkoina, jälkiä niistä on vielä hirsiseinässä nähtävissä.

Hautausmaalla on sankarihautojen vieressä Maskulinin kappeli. Sen rakentamisvuodesta on hajanaista tietoa, mutta ilmeisesti se valmistui 1800 -luvun alussa. Kappelin rakentajana mainitaan Merimaskun kirkon lukkari **Erik Maskulin** (s. 1781, k. 1833), joka oli lukkarina vuodesta 1809.

Sankarihaudat vihittiin käyttöön vuonna 1952. Sankarihaudan paaden suunnittelija oli **Vilho Aalto**, paadessa on kaikkiaan 17:n merimaskulaisen nimi. Kaksi heistä oli evakkoja, joita ei vielä ollut kirjattu Merimaskun henkiluetteloihin eikä heillä siten ole omaa ristiä.

Kirkon eräitä esineitä vanhan kirkon ajalta

Uuden kirkon valmistuttua sinne siirrettiin vanhassa kirkossa olleita esineitä. Niitä on vielä kirkossa useita. Krusifiksi alttariseinän ikkunan päällä on veistetty 1600 -luvun tyyliin, joten on ilmeistä, että se oli jo vanhassa kirkossa. Nyt sitä on vaikeata tarkastella, sillä ikkunasta tuleva valo häikäisee katsojaa.

Saarnastuolin tiimalasit on **Henrik Spåre** lahjoittanut kirkkoon vuonna 1681. Ensimmäisen lasin hiekka valuu 15 minuutissa, toisen puolessa tunnissa, kolmannen 45 minuutissa ja neljännen tunnissa. Sen jälkeen oli papin syytä lopettaa saarnaaminen.

Messukasukka 1600 -luvulta on vanhin kirkon kasukoista – sen säilytyspaikka on Seurakuntakoti. Kasukan lahjoittajaksi on mainittu **Katariina Hägerflycht** Lukkaraisista v. 1702. Tämä kasukka on yksi niistä esineistä, joita kapteeni Evert Taube otti turvaan vihollisen lähestyessä Merimaskua vuonna 1714.

Kynttiläkruunu vuodelta 1663 on kirkon eteläsiivessä lähellä kirkkolaivaa. Kruunun rungossa olevan tekstin mukaan lahjoittajia ovat ”paikkakunnan nuoret miehet”. Tämä oli myös kapteeni Tauben turvaan ottamia esineitä.

Rippikello Sakastin oven yläpuolella on lähteiden mukaan **Iskolan Juhana** vuonna 1693 lahjoittama. Rippikelloja on kirkoissamme käytetty ehtoollisviinin ja -leivän siunaamisen yhteydessä, kutsuttaessa kirkkoväkeä ehtoolliselle ja kutsuttaessa rippikoululaisia oppitunnille.

Kirkossamme on runsaasti muitakin mielenkiintoisia yksityiskohtia ja esineitä, mistä tässä tekstissä olen voinut kertoa. Siispä – tervetuloa Merimaskun kirkkoon!

Tutkimustyöni Merimaskun kirkon historiasta valmistui keväällä 2019 runsaasti kuvitetun kirjan muodossa. Se täydentää omalta osaltaan aiemmin aiheesta julkaistuja kirjoituksia. ☞

Kruunussa vuodelta 1663 on luettavissa lahjoittajateksti ja vuosiluku.

Vanhin kirkkomme messukasukoista on siikkidamastia. Se on ollut alkujaan valkoinen, mutta vuonna 1825 se värjättiin nykyiseen väriin punaiseksi.

Kirkkomme rippikelloa ei ole käytetty ainakaan 50 vuoteen. Sen ripustusraudan maali on jo hävinnyt.

Mauno Ranki, kalastaja ja maanviljelijä

Kirjoittaja on isoisänsä isoisän siskon kautta sukua Mauno Rangille.

Mauno Ranki, ”Peko Maunu” syntyi Karjalan Kannaksella Kuolemajärven Seivästön kylässä.

Pekka ja Alina, Mauno ja Signe vuosi 1929 (?)

Manun isä, **Pekka** äiti **Alina s. Kipinoinen** ja orvoksi jäänyt isän veljenpoika **Aimo** omistivat Seivästöllä Pekkolan 35 hehtaarin maanviljely- ja kalastustilan, jossa viljeltiin heinää ja viljaa. Parin lehmän maito kurnuttiin kotona, voi vietiin kauppaan. Lehmät olivat kesäisin vapaina metsässä muutaman kilometrin päässä kotitalta. Manu oli paimenessa usein siskonsa **Signen** kanssa. Kalastus oli perheen tärkein tulonlähde. Keväällä saatiin lohta ja kesällä silakkaa. Manu kävi jo pikkupoikana kala-kauppaa. Polkupyörän takatelinen laatikkoon mahtui nelisenkymmentä kiloa, kaikki kalat tuli yleensä myytyä, kauppatatkaan naapurikyliin asti kului usein koko päivä.

Marraskuun viimeisen päivän aamuna 1939 Pekkolaaan tultiin kertomaan, että nyt pitää heti mennä herättämään konnulauset, sota on syttynyt. Konnun kylä oli 4 kilometrin päässä. Siellä oli viisi taloa.

”Meillä lapsilla oli pienet reput selässä, repussa oli lihaa ja leipää. Isä ja äiti jäivät vielä kotiin. Isä tasasi perheen vähät rahat meille, jokaiselle saman verran. Kokoonnuimme Seivästön koululle, josta matka jatkui kuorma-autokyydillä.”

Monen päivän jälkeen perhe oli vihdoon Säkkijärvellä. Siellä oltiin evakossa pari viikkoa, kunnes matka jatkui ensin hevoskyydillä Pulsan asemalle ja sieltä junalla härkävaunuissa Urjalaan, jonne Kuo-

lemajärveläiset sijoitettiin. Manun perhe nukkui ensimmäiset yönsä Kojjärven Kojon koululla, jossa Lotat keittivät tulijoille hernekeittoa.

”Sitten meitä ruvettiin sijoittamaan taloihin. Savikon talon väki oli mukava. Oli pieni keittiö, jossa oli leipäuuni. Talon väelläkin oli ahtaat ja pienet tilat. Vanhaväki antoi meille omistansa toisen huoneen, mikä oli ihana asia. Ei ollut yhtään riitaa puolentoista vuoten aikana mitä asuimme Savikolla!

Isä-Pekka, joutui rintamalle helmikuussa 1940, Manu kunnan töihin sankarihautoja kaivamaan. Sankarivainajia tuli tiuhaan. Talon isäntä **Anselmi Hele-nius** kaatui helmikuussa Taipaljoella ja kun talossa alettiin valmistella hautajaisia, piti siirtolaisperheen muuttaa siksi aikaa Kojjärven kirkon alakertaan asumaan. Perhe asui pari viikkoa kirkon toisessa päässä. Sankarivainajat tuotiin kellotapuliiin. Kesän tullen Manu meni metsätöihin. ”Hakkasin halkoja. Kaksi mottia oli päivän tinki. Sain 16 markkaa motista. Muistan ensimmäisen tilini, se oli yli 400 markkaa. Muisteleminen aina Savikon asukkaita hyvillä mielin, kun antoivat meille omista pienistä tiloista lämpöisen keittiön käyttöömmee.”

”Meil ol tammikuus -41 sellane siirtopoikaleiri. Se oli sellane työleiri. Tehtiin metsätöitä. Sit siel annettiin sotilaallista koulutusta. Se ol Urjalas, lasitehtaan takana suojeluskuntatalol. Se ei ollu suojeluskunnan

”Vanhaväki antoi meille omistansa toisen huoneen, mikä oli ihana”asia”.

johtama vaan siel ol turkulaiset kaks johtajaa **Uoti Pajala** ja se **Välteen**. Sen verta saati pientä rahhaa et saati tupakat ostettuu. Vaik se ol työleirin nimellä mut se ol sellanen saksalainen keksintö. Me oltii aika poikiä, ku mäntii alokkaaks. Myö osattii kaik nää suljetut liikkeet Niitähä oli monta leirii. Kerra lähetti sit likoille **Kukon Leon** kans. Hänen veli, **Tauno** oli soittamas rumpettia siin Tallapees. Myö lähetti Leon kans sit puntikselle. Tavattii yks tyttö ja juteltiin sen kans. Ei meil mittää sit sen enempää. Sit ku mentii kämpälle nii siel ol pantu rautakanki ove ettee. Ei myö saatukkaa ovvee auki. Myö mentii takasi sinne Kinola saunaa ja nukuttii siel yö ja tultii aamul. Ei kukkaa puhunu mittää vaik oltas lähetty kottii.”

Kojjärveltä perhe siirtyi huhtikuussa 1941 Ahlasiin. Sota syytyi kesäkuussa. Pekka-isä vapautettiin

Pekka ja Alina Viipurissa takkiostoksilla vuosi 1929 (?)

rintamalta ikänsä puolesta. Pekka lähti Kuolemajärvelle syksyllä 1942 ja ryhtyi tekemään siellä perheelle uutta taloa. Se on muuten edelleen pystyssä, ainoana Seivästön kylän asukkaiden rakennuksista.

”Mie en olt iissä. Miun piti mennä ja miul oli passiki mut sit ku näit ol kolme orpopoikaa **Aimo Ranki** ja **Eero** ja **Toive Kipinoinen**, miun serkkuja meil ja ois kuoltu nälkää nii mie en päästää. Olin talvel sit töis ku jou’uin maaliskuus 1943 sotaväkeen.”

Äiti ja pojat Aimo, Eero ja Toive muuttivat Ahlaisista takaisin Seivästölle huhtikuussa 1943, jossa uutta kotitaloa rakennettiin. Manu ehti kolmella lomallaan käydä uudessa kotitalossa auttamassa isää rakennustöissä. Mutta kesäkuussa 1944 oli taas lähdeittävä sodan jaloista.

Sinikka-sisko lähti pyörällä, Alina-äiti lehmien kanssa junassa, Pekka-isä körötteli hevosella Karunaan saakka. Siellä asuttiin puoli vuotta, kunnes perhe muutti Paraisille keväällä 1945. Vuoden kuluttua, keväällä 1946 perhe sai asutustilan Merimaskun Lukkaristen kylästä. ”Meiät ol määrätty siihe Lukkaraste

taloo. Ois pitänt tehdä siihe toiseen päähä portaat ja seinään reikä ja sinne sallii asumaan. Kyl myö koht nähtii jo et ei me nyt surma suuhu mennä, helvetti. Myöhä ollaa oltu nii mones paikas ku myö oltii Karunas ja Paraisil ja joka kohas ol niinku Ahlasiski toi kalajuttu.”

”Lukkaraine, Uusikartano ja Karjalaiste oli kaik valtioon tiloja joskus. Mut tää nyt ol viimeks tää Lukkarainen ku täst näille siirtolaisille lohottiin. **Rokka** ja **Susi** olivat tulleet jo talvisottaa tänne. Yhtäaikaa heilleki sit annettii niinku meillekki. Viimemmäks heidän talot tuli ku meil kellää. Myö käytiin ton **Vestrise Esan** kans tekemäs sitä sokkeliä. Kyl se oli kovaa tuo työ ku sementtikin pit kaikki lapiol sotkee. Pareet tehtiin Akkolas. Siel oli pärehöylä. Niitähän sai myös

Maunon ”siirtopoikaleirittä” saamansa Uusi Testamentti, joka on ollut myös Maunon tyttären, Ingan, käytössä rippikoulussa

Signe Ranki, Maija-Liisa, Maunon pitkäaikainen ystävätär ja Mauno Turun konserttitalossa Kuolemajärvi juhlassa (vuosi 2015 ?)

kaupast semmosis nipuis.”

”Kyl se alussa ol vaikeaa. Ain se raha meni sit nii hyvin minkä sai sit suinki irti. Sit ku osti noi juuriskakoneet ja harat ja kaik nii ne makso nii paljo niill ois pitänt olla paljon työtä. Mut ku ei oo maata kerran ni. Kuus hehtaaria meil olt kurkkua kaikist enemmän. Juuriskaa olt kaikist suurin ala. Tykkäsimme tästä paikasta, on kaunis paikka. Juurikas ja kurkut kasvoivat hyvin ja antoivat meille leivän. Siihe aikaa sai kurkusta hyvän hinnan. Meiä pellotkii salajitettiin 1953 kaikki kahten vuon. Eihän tääl olt talojussiloilkaa. Meil luonisti kurkku. Pinta-alat oli mitattu, olin 10 parhaan joukossa. Olikohan vuonna 1966 hehtaarin sato 46,5 tuhatta kiloa juurikkaita. Olin paras ja sain pokaalin. Talvisin tein metsätöitä. Minulla oli ensimmäinen moottorisaha Merimaskussa, eikä ollut naapurikunnissakaan. Saha tuli Metsä-Jukolan kautta.” ☘

Lähteet:

Mauno Rangin haastattelu 3.3.2005 (Vesa Ranki)

Mauno Rangin muistelmakirjoitus 21.7.2007 (Inga Lehdon, s.Ranki, arkistossa)

Vesa Ranki, ”Mitä mie sil maal oisin tehnt!” Kronikka, ISBN 978-952-93-2710-2, Raisio 2015

Henkilötietoja:

Pekka Ranki 1897–1964

Alina Ranki 1901–1976

Signe Ranki 1922–

Mauno Ranki 1924–2019

Huomautuksia:

Maunon Pekka-isää kutsuttiin yleensä Pekoksi.

Maunoa kutsuttiin Seivästöllä ja myöhemminkin karjalaisten keskuudessa Pekon Maunuksi. Myöhemmin naapureiden ja tuttavien käyttöön muotoutui Rangin Manu.

Merimaskulaisten suussa Maunon siskon, Signen, etunimi taipui Sinikaksi.

Etsintään osallistunut joukko tapulin edessä. Vasemmalta Maarit Lineri ja Vesa Ranki Merimasku-Seurasta, Hannu ja Eila Tiihonen sekä Pentti O Niskanen Suomen Metallinetsijöistä sekä seurakuntamestari Raija Mäki-Mantila.

Metallinetsintä Merimaskun hautausmaalla

Teksti ja kuvat: Visa Auvinen

Kirkon neljä miekkaa kuvattuna noin vuonna 1970. Näistä oikeanpuoleisin katosi vuonna 1994. Kuva Tove Riska.

Merimaskun kirkon esineitä on vuosien aikana kadonnut useita. Niistä kahden kohtaloa on yritetty selvittää etsimällä niitä metallinilmaisimien kirkkomaalta. Kirkolle vuonna 1648 lahjoitetusta kirkonkellosta on viimeinen tieto 1700-luvun alusta ja kirkkosalissa ollut neljäs miekka katosi elokuussa 1994.

Kirkonkello vuodelta 1648 Historiatietojen mukaan kellotapulissa oli vuonna 1726 vielä kaksi kelloa, joista toinen oli Juhana Cruusin lesken **Katariina Oxenstiernan** vuonna 1648 kirkolle lahjoittama. Cruusit asuivat Lempisaaressa ja Lempisaaren talon hautaholvi oli/ on Merimaskun kirkon kuorin alla. Ilmeisesti siksi ”Cruusin leski” oli lahjoittanut kirkolle sen ensimmäisen kellon.

Suomen Sodan 1808-09 aikana venäläiset ryöstivät kirkkojen omaisuutta, tietävästi Seilin kirkon kellot vei paikallisen hospitaalin johtaja turvaan. Samoihin aikoihin veivät venäläiset Velkuan kirkon omaisuutta, siitä asti ovat Velkuan kirkon kellot olleet kadoksissa.

Vuonna 1714 Suuren Pohjan sodan aikana otti merimaskulainen Svahn -nimisen aluksen päällikkö **Evert Taube** turvaan lähenevältä viholliselta Merimaskun kirkon

omaisuutta, muun muassa kaksi kirkon kelloa. Hän palautti ne vuonna 1726. Olisiko joku toinen vastuuntuntoinen merimaskulainen tehnyt saman keväällä 1808 ja sen jälkeen kellon piilopaikka olisi unohtunut?

Kirkkosalin miekka suruharsolla

Merimaskun kirkkosalin seinällä oli vielä vuonna 1993 neljä miekkaa. Vuoden 1994 elokuussa niistä katosi yksi. Perimätiedon mukaan se kuului Kuusniemen tilan omistajalle, jotka 1700-luvun olivat aateliseen de la Myle -sukuun kuuluvia.

Miekan paikka voisi olla kirkkomaalla. Ajatus perustuu toiveajatteluun, että anastaja olisi tullut toisiin ajatuksiin ja palauttanut miekan – ainakin kirkon alueelle – ja kaivanut sen lähelle kirkkoa helposti löydettävään paikkaan.

Etsintä Kirkkomaalla syksyllä 2018

Kellon 1648 häviämiseen saattaa olla useita syitä. Onnellisin syy olisi, että kello piilotettiin kirkkomaan alueelle paikkaan, johon se on ollut helppo siirtää kellotapulista. Näin se olisi mahdollista löytää metallinetsimellä.

Vuoden 2018 syksyllä Suomen Metallinetsijät ry kertoi olevansa halukas toteuttamaan metallinetsinnän Merimaskun kirkon alueella.

Kaikki löydökset merkittiin valkealla lapulla. Kuvassa Hannu Tiihonen tallentamassa paikkaa satelliittikarttaan.

Kirkkoherra Markku Ahlstrand ja Eila Tiihonen Metallinetsijöistä kirjoittajan kanssa (selin) tutkimassa mahdollisen muurihaudan paikkaa. Kuva Pentti O Niskanen

Niinpä marraskuussa paikalla oli kaikkiaan kolme etsijää laitteineen. Laite pystyy kertomaan havaitusta esineestä, onko se rautaa vai seosmetallia. Lisäksi laitteella voidaan melkoisella varmuudella selvittää, onko kohde suuri vai pieni.

Kaikista mielenkiintoisimmat havainnot merkittiin maastossa lapuin ja kohdat paikannettiin satelliittipaikantimella sekä valokuvattiin. Kirkon ympärillä on run-

saasti pieniä metalliesineitä, lähinnä rautaisia. Ne voisivat olla peltikaton tekemisen tai purkamisen jäljiltä.

Kirkkomaan alueella löytyi kaksi paikkaa, jotka ilmeisesti ovat kadoksissa olleita muurihautoja – mahdollisesti toisessa, kirkon pääsisäänkäynnin eteläpuolella olevassa, on kaksi hautaa. Yksi muurihauta voisi olla kirkon kuorin pohjoispuolisella alueella paikassa, jossa nyt on vanhoja hautamuistomerkkejä.

Kirkkomaalla oli kaksi paikkaa, joissa ilmaisimet kertoivat olevan runsaasti seosmetallia. Kumpikin voisi olla etsitty kirkonkello. Toisaalta jotkut ovat kannustaneet etsijöitä mainitsemalla, että paikoissa voisi olla lämmityskattila tai saaristolaisvene moottori. Eräessä paikassa etsijät kertoivat selvin sanakääntein, että siinä on miekka.

Jatkotoimet

Muurihautojen paikoiksi päätellyillä alueilla ei tulla toteuttamaan etsintäkaivauksia, sillä kirkkomaalla on noudatettava hautarauhaa. Voimakkaiden seosmetalli-ilmaisujen ja ”miekan” kohdalla ei ole hautoja.

Jos tarkoituksena on etsiä kirkonkelloa, tulee olla valmius sen konservointiin. Jos kello on pronssia, sitä ei maanpinnalle nostaminen häiritse. Se tulee kuitenkin puhdistaa. Kellon kieli taas on hyvin ilmeisesti valurautaa, joka alkaa heti happipitoisen ilman kanssa tekemisiin jouduttuaan ruostua voimakkaasti. Sen konservointi tulisi aloittaa heti.

Jos kellon etsintään päätetään ryhtyä, on varmistettava kulujen kattaminen. Arvion mukaan kellon osalta se voisi olla noin 10.000 €. Seurakuntayhtymällä ei siihen ole varoja, mutta on mahdollista, että joku rahasto voisi tulla avuksi.

Jos todetussa miekan paikassa todella on miekka, se olisi ollut siinä enintään 25 vuotta. Sen konservointikustannukset olisivat kellon verrattuna hyvin pienet, vaikkakin miekka olisi konservoitava.

Seurakuntayhtymän alueelta löytyvät esineet ovat yksiselitteisesti sen omaisuutta. Siten myös esineiden esiin kaivamisen toimeksianto olisi

Seurakuntayhtymän asiaa. Yhtymä suhtautuu etsintään myönteisesti. Mahdollisesti kirkon peruskorjaukseen liittyen vuonna 2020 hautausmaalla on tarkoituksenmukaista tehdä arkeologisia kaivauksia. Silloin voisi olla mahdollista kaivaa myös syksyllä 2018 havaituissa paikoissa. Museovirasto on alustavasti ilmoittanut, että mahdollisille etsintäkaivauksille ei ole esteitä. ☚

Hannu Tiihonen mittaamassa miekkoja

Eila ja Hannu Tiihonen Metallinetsijöistä kellotapulissa mittaamassa kirkonkellon antamaa pulssia.

Antinlinna - Anderssslott 70 vuotta

Teksti: Maarit Lineri

Kuvat: Maarit Lineri, Merimasku-Seuran arkistot ja
MLL Merimaskun yhdistys ry:n asiakirja-arkistot

Antinlinna 1950-luvun alussa

Antinlinna 1994

Mannerheimin lastensuojeluliiton yhdeksi tavoitteeksi oli noussut 1940-luvulla yli 500 paikallisen terveystalon rakentaminen koko maahan

Antinlinnan eli Merimaskun terveystalon tarina alkaa Mannerheimin Lastensuojeluliiton Merimaskun osaston (MLL) perustamisesta vuonna 1945, vaikka silloiset perustajat vasta haaveilivat omasta. Jo seuraavana vuonna kuitenkin alkoi keskusteluissa viritä toivo saada Merimaskuun terveystalo.

Merimaskun tukialueeksi liitto oli nimittänyt ruotsalaisen Fjällbackan yhdyskuntaan kuuluneen Kvillen maalaiskunnan. Kville oli 900 asukkaan kunta länsi-Ruotsin rannikolla, pääelinkeinona kalastus. Siis monella tapaa Merimaskun oloinen pieni kalastusyhteisö. Tämä valinta osoittautuikin myöhemmin onnenpotkuksi Merimaskulle.

Kummikuntatoimintaa

Liiton toimintaan oli kuulunut jo vuodesta 1942 Kummikuntatoiminta, joka oli saanut alkunsa talvisodan jälkeen 1939 Ruotsissa. Kummikuntaliikkeessä ruotsalainen kunta avusti valitsemaansa suomalaista kuntaa tukemalla Mannerheim-liiton paikallisosastoa sen työssä paikkakunnan lastensuojelun, nuorisohuollon ja kansanterveyden hyväksi.

15-vuotishistoriikissa **Nyyrikki Nurmi** kirjoittaa vuoden 1946 yhteydessä: *Näihin aikoihin oli usein keskusteltu oman terveystalon hankkimisen mahdollisuuksista. Ilman ruotsalaisen tukialueen Fjällbacka-Kvillen ja nimenomaan siellä innokkaasti Merimaskun hyväksi toimivan maist. Anders Olssonin väsymätöntä työtä ei noissa keskusteluissa esille tuotuja toiveita olisi saatu toteutetuiksi.... Alunperin oli siellä lähdetty liikkeelle siinä tarkoituksessa, että Merimaskuun saataisiin oma terveystalo.*

Vaikka kummikuntatoiminta oli alkanut vahvasti juuri terveystalohankkeena, oli se kuitenkin paljon muutakin. *Toiminnan yhtenä tarkoituksena on tehdä maidemme kulttuuria ja tapoja toisillemme tutuiksi,*

lähentää kansalaisten suhteita lahden molemmin puolin ja avartaa henkistä kehitystä, näin kirjoitti kummikuntatoiminnasta MLL kirjeessään osastoille. Kummikuntatoiminta näkyi juuri kummikuntavierailuina. Ruotsalaiset tekivät vierailuja lähes vuosittain suuntautuen eri puolille maata. Näin tekivät myös merimaskulaiset matkan kummikuntaansa Kvilleen ensimmäisen kerran vuonna 1953. Matkassa olivat khr N. Nurmi, vaimonsa **Saida Nurmi** ja opettaja **Eeva-Maria Lampisuo**. Arkistosta löytyy jonkun heistä kirjoittama mielenkiintoinen kuvaus matkasta.

Kummikuntatoiminta oli herättänyt kunnassa jo aiemmin kiinnostusta naapurimaata kohtaan. RS kirjoittaa 9.3.1949 otsikolla ”Kummikuntajuhla Merimaskussa”: *Kummikuntajuhlaa vietettiin viime perjantaina (4.3.) seurojen talolla, joka oli kauniisti koristettu Suomen ja Ruotsin lipuin.* Paroni **Aminoff** piti tervehdyspuheen suomeksi ja ruotsiksi ja juhlapuheen piti pastori **Lundberg** Ruotsista. Tulkkina toimi kirkkoherra **Johansson**. Kirjoituksen mukaan väkeä oli salin täydeltä.

”Sokerikruunut”

Kvillen kunnassa järjestettiin keräyksiä, joiden tuotto toimitettiin lahjoitettavaksi Merimaskuun. MLL organisoivat kummikuntaavustusten kartuttamisen hyväntekeväisyysmyynnin avulla. Saaduilla avustusvaroilla hankittiin säännötelyn alaisia tuotteita, jotka sitten luvan kanssa myytiin kalliiseen hintaan. Näin hankitulla verovapaalla voitolla voitiin kasvattaa avustusmäärärahaa.

Kummikunta-avustuksista alettiin puhua ”sokerikruunuina” siitä syystä, että Suomen Sokeri Oy:n toimittama sokeri oli ensimmäinen tuote, jota lahjavaluutalla hankittiin myyntiin. Tätä hyväntekeväisyysmyyntiä harjoitettiin 1947–48.

Nurmi kirjoittaa tekstissään:

Merimaskussa taas pidettiin 23.11.1947 kokous, jossa puheenjohtajana oli op. Lampisuo ja sihteerinä vuoden alussa osaston sihteeriksi tullut maist. Paula Tammelin-Nurminen. Kokouksessa osasto päätti varata liitolta saadut n.s. sokerikruunut kokonaisuudessaan terveystalon hankkimiseen, koska ruotsalainen kummikunta oli juuri tätä tarkoitusta varten varoja innokkaasti kerännyt. Osasto päätti kokouksessaan 14.4.1948 lainata kunnalle mk 4 milj terveystaloa varten.

Terveystalovaliokunta valvoi rakennussuunnitelmia

Rakennushankkeiden vireille saamista vaikeutti yleinen rakennustarvikepula. MLL asetti vuonna 1946 erityisen terveystalovaliokunnan helpottamaan ja tehostamaan terveystalojen rakentamista. Kunnille rakennusluvat myönsi KYMRO, eli Kulkulaitosten ja Yleisten töiden Ministeriö. Helpottuneen tarvikepulan johdosta myönnettiin 1947 rakennuslupia ensisijaisesti kohteisiin, joissa terveystalon rakentamishankkeen toteuttamisesta riippui terveysisarten ja kättilön tai vastaavasti kunnanlääkärin saaminen kuntaan.

Kunnanvaltuusto 16.12.1947

Keskustelu terveystalon hankinnasta alkaa. MLL:n osasto on ilmoittanut kummikuntavaroja tarkoitusta varten ensiksi 465 000,00 mk. Kummikunnalta on toiveita saada lisää varoja. Päätettiin siirtää seuraavaan kokoukseen.

Avustushakemukset osoitettiin Suomen Huollolle. Mukaan tuli liittää terveystalon piirrustukset ja niihin liittyvä lääninlääkärin lausunto. Mikäli käytettiin terveysvaliokunnan tai lääkintöhallituksen tyyppipiirrustuksia sellaisenaan, riitti tyyppin maininta hakemuksessa. Talohankkeissa suosittiin yleisesti näitä tyyppipiirrustuksia, sillä niiden käyttäminen helpotti hankkeen etenemistä.

Yhteensä tyyppipiirrustuksia laadittiin valiokunnan toiminta-aikana viiteen eri tyyppiterveystaloon joista tehtiin useampia muunnospirustuksia. Terveystaloliikunta teetti tyyppipiirrustusten lisäksi työ-, erikois- ja rakennepiirrustukset, tarveainemenekkilaskelmat ja työselitykset, joita omakustanhintaan toimitettiin tilaajille.

Neuvolatilojen kalustusta varten suunniteltiin neuvolakalusto. Suunnittelijoina olivat terveystalovaliokunta yhdessä lääkintöhallituksen asiantuntijoiden ja Sotainvalidien Veljesliitto ry:n Puutyötehdas Sovepuun kanssa.

Kunnanvaltuusto 30.12.1947

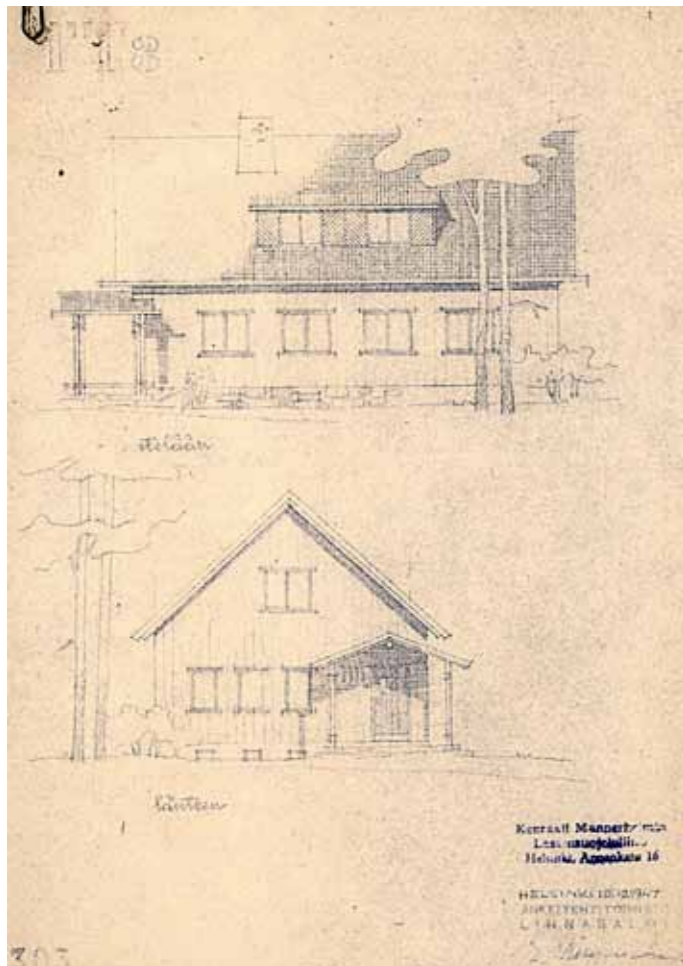
Toimikuntaan valitut Aarno Santalabti, Martti Laaksonen,

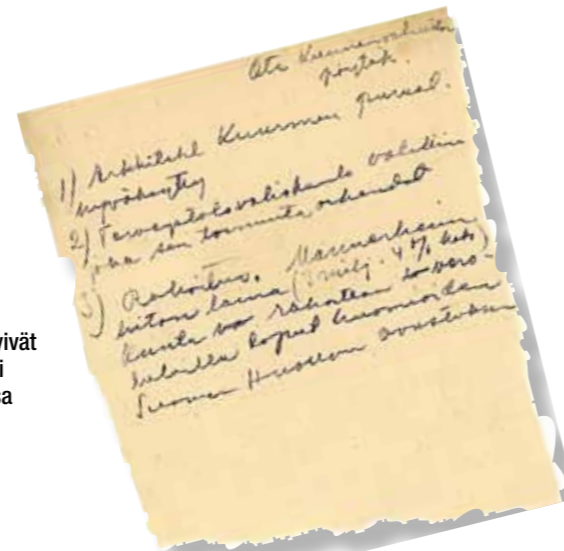
Terveystalo-hankkeessa pyörivät Merimaskun kokoon nähden valtavat summat.

Suomi Järvinen, Pentti Rannikko ja Ester Lammi esittelivät terveystalohanketta. Esiteltiin kaksi eri tyyppipiirrustusta ja toimikunta ehdotti pienempää piirrustusta eräin lisäyksin. Päätettiin kääntyä lääninlääkärin ja V-S Punaisen ristin puoleen tonttia ja piirrustuksia koskevassa asiassa. Hanketta jatkoi edelleen toimikunta.

1948 Tammikuussa saatiin piirihallitukselta ”sokerikruunuja” 465 000,00 mk ja huhtikuussa 2000 000,00 mk (yhteensä nykyrahassa n. 200 400,00 €), jotka talletettiin Osuuskassan talletustilille ja shekkitalille, molemmille 1000 000,00 mk. Seuraavat ”sokerikruunut” saapuivat kesäkuussa

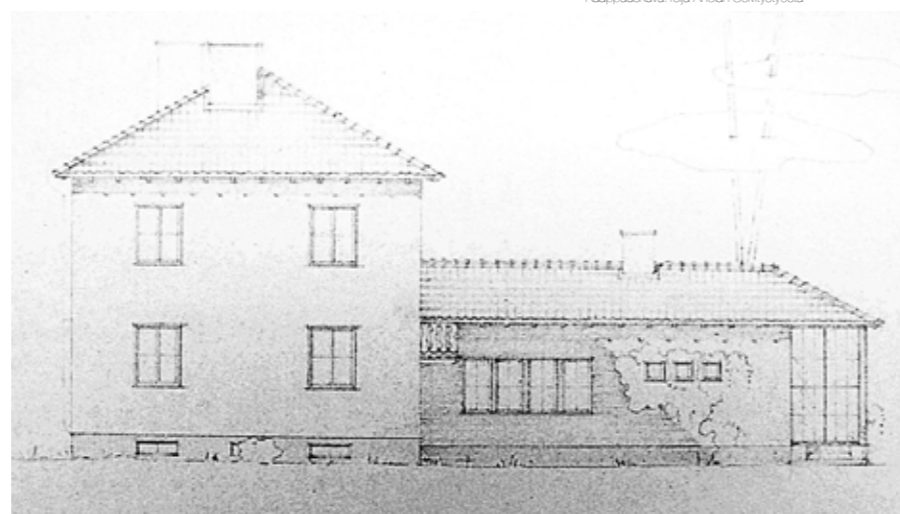
Nämä Erkki Linnasalmen TT3 tyyppiirustusten julkisivupiirustukset löytyivät MLL:n arkistosta. Näitä ei kuitenkaan merimaskussa noudatettu.

Muistilappu 31.3. 1948 pidetystä valtuuston kokouksesta

Vaikka Terveystalotoimikunta suositteli Merimaskulle pienempää tyyppiirustusta muutamin lisäyksin, päätyi valtuusto hyväksymään arkkitehti Wolf. Kuurnan piirustukset sellaisenaan. Samojen piirustusten mukainen terveystalo rakennettiin myös Nousiaisiin.

Kaappauskuva: Teija Aholan Selvitystyöstä

nus asunto- ja vastaanottotilojen jakaminen kulmittain toisiinsa nähden sijoittuviin ja tavallisesti erikorkuisiin osiin on sovellus TT2- tyyppistä. Aumakatto on ollut suosittu paikallisesti suunniteltujen terveystalojen kattomuotona.”

Kunnanvaltuusto 31.3. 1948

Päätettiin ottaa paikalliselta MLL:n osastolta lyhytaikainen laina 3 milj markkaa 4% korolla terveystalon rakentamiseen. Loput rahoitukseen tarvittavista varoista

päätettiin koota verotuksella huomioon ottaen kuitenkin Suomen Huollolta anottavan anomuksen. Velkakirjan allekirjoittajiksi Oskar Luotonen ja Paavo Heino.

Huhtikuussa 1948 on anottu Suomen Huolto ry:ltä terveystaloapurahastosta varoja 700 000,00 mk. Anomuksessa vedotaan kunnan pienuuteen, vähävaraisuuteen ja teollisuuslaitosten puutteeseen. Väestö on pienviljelijöitä ja kalastajia, mainitaan anomuksessa.

ja lokakuussa. Vertailun vuoksi samaan aikaan saatuja tuloja olivat esimerkiksi rintamerkkien myynnistä saadut 3 075,00 mk.

Kunnanvaltuusto 20.1.1948

Keskustelua tontin sijainnista

Arkistossa väärät piirustukset

Kunnanvaltuusto 31.3. 1948,

Arkkitehti Wolf. Kuurnan terveystalopiirustukset hyväksyttiin sellaisenaan. Valittiin terveystalovaliokunta: Martti Saarela, Pauli Virtanen, John Tammelin ja Oskar Luotonen. Valiokunta sai täydet toimintavalmiudet.

MLL:n arkistosta löytyneet tyyppiirustukset ovat arkkitehti Erkki Linnasalmen piirtämät tyyppi TT3 mallipiirustukset. Piirustuksen selosteessa kerrotaan, että se on suunnattu pieniä vähävaraisia kuntia varten. Merimaskussa toteutettiin kuitenkin toisenlainen talo.

Merimaskun terveystalo on tyyppiä TT2. ”Kahta eri kerroskorkeutta yhdistävä vinkkeliraken-

Osaston vuoden 1948 tilinpäätös oli huimat 4 082 387,50 mk.

Harjannostajaiset 11.3.1949

Nyt hanke lähti nopeasti eteenpäin. Jo toukokuussa 1948 hankittiin Terveystalon piirustukset (20 000,00 mk), sekä maksettiin arkkitehti Kuurnan matka- ja päivärahoja 19 500 mk. Rakentajaksi oli valittu Röntämäen rakennus Oy Turusta. Ensimmäiset rakentamista koskevat merkinnät ovat 20.11.1948, jolloin Arvo Salminen on nostanut varoja rakennusta varten. Voi siis olettaa, että rakentaminen pääsi alkuun marraskuussa 1948.

Harjakaisia vietettiin juhlallisesti jo muutaman kuukauden kuluessa 11.3.1949. MLL:n osasto ja rakennusliike tarjosivat kahvit ja virvokkeet vieraille. Paikalla pitivät puheita paitsi osaston puheenjohtaja Västilä, myös rakennusliikkeen edustaja johtaja Toivonen, arkkitehti Kuurna, rakennusmestari Salminen sekä valtuuston puheenjohtaja John Tammelin. Lopuksi vielä muurari Vennonen kiitti työmiesten puolesta tilaisuuden järjestäjiä.

Tarjoilu oli aikaan nähden komeaa. Olihan Salosen kaupasta hankittu tarvikkeita: kermaa, vehnäleipää, juhla-limppua, hapanlimppua, 75 munkkia, 1,2 kg siankyljyksiä, lauvantaimakkaraa, kahvia, sokeria, 2 ltk Fenniaa, 2 ltk Klubia ja 1 ltk sikaria.

Talon vihkiäiset 10.7.1949

Talo nimettiin Kvillessä ansiokkaasti Merimaskun hyväksi toimineen maisteri Anders Olssonin muistoksi. 10. heinäkuuta 1949 terveystalo vihittiin juhlallisesti. Vihkiäisjuhlasta kirjoitti Rannikkoseutu 13.7. muun muassa: Tilaisuudessa olivat saapuvilla. ent. maaherra W Kyttä mukanaan johtaja E Borgström Göteborgista, Merimaskun kummikunnan Sjöllbacka-Kvillen edustajina Anders ja

Lisa Ohlsson, kouluneuvos Mandelin, sekä lääkintö- ja koululaitoksen edustajia. Opettaja Yrjö Västilä piti tervehdyspuheen ja vihkiäispuheen piti maaherra Kyttä. Maisteri Paula Tammelin-Nurminen piti kiitospuheen kummikunnalle ja vastauspuheensa lopuksi opettaja Ohlsson lahjoitti talolle Ruotsin pienoislipun. Lopuksi vielä ilmoitti johtaja Borgström lahjoittavansa 15 000 markkaa terveystalolle.

Vihkiäisjuhlien tarjontaa varten hankittiin Saloselta: hiivaa, 3 kg margariinia, 2 kg voita, 1 kg sirkkusokeria, 1 kg verokahvia, 1 kp sikuria, 1,3 kg talousjuustoa, ja 1 kg kotivoita. Tammelinilta: 12 kg muniä, 15 kg jauhoja, 6 kg sokeria, 5 l kermaa, 15 l maitoa ja 10 l mansikoita. Eli Merimaskussa pistettiin parastaan vieraille.

Bruno Paavola kuljetti ulkomaisia vieraita lentokentältä Tammissaareen ja sieltä Terveystalolle.

Antinlinna puhutti valtuustossa ja hallituksessa Kunnanvaltuusto 5.7.1949

Sitoumus: Edellyttäen, että Suomen Huolto myöntää Merimaskuun rakennettavalle terveystalolle avustukseksi 300 000,00 mk, Merimaskun kunta sitoutuu rakentamaan arkkitehti Kuurnan piirtämien ja Mannerheim-liiton terveysvaliokunnan hyväksymien piirustusten mukaan, saattamaan rakennustyöt loppuun viimeistään syyskuun 1. päivään 1949 mennessä.

Samoin kunta sitoutuu käyttämään tätä terveystaloa jatkuvasti mainittujen piirustusten edellyttämässä täydessä laajuudessa sen alkuperäiseen tarkoitukseen, sekä olemaan kymmenen vuoden aikana terveystalon valmistumisesta osittainkaan muuttamatta sen käyttötarkoitusta Suomen Huollon tai viimeksimainitun valtuutetun suostumuksesta.

Sitoumuksen valtuutettiin allekirjoittamaan Martti Saarela (kunn. hall. pj) Oskari Luotonen (jäsen) ja terveysisä Ester Lammi.

Vuonna 2011 eivät terveydenhoitajan eivätkä lääkärin tilat enää vastanneet ajan vaatimuksia

MLL:n Terveysvaliokunta yhdessä lääkintöhallituksen asiantuntijoiden ja Sotainvalidien Veljesliitto ry:n Puutyötehdas SoVepuun kanssa suunniteltiin terveystaloille yhtenäinen kalusto. Merimaskun terveystalossa alkuperäiset kalusteet olivat edelleen käytössä. Kuva v:lta 2011.

Odotusalula vanhoine ja hieman udempine huonekaluineen.

Neuvolalle v. 1958 hankittu opetusnukke. Nukke oli saksalaista valmistetta, koska kotimaasta ei löytynyt laatu- ja aitousvaatimukset täyttävää valmistetta. Vuosien käytössä nukken pää on irronnut ja kuvausta varten aseteltu paikoilleen.

MLL hankki jaettavaksi vähävaraisten perheiden pikkulapsille lahjoituksena saatuja vaatteita. erilaisia vaatteita

Kunnanhallitus

Antinlinnan tiloja koskevia asioita käsiteltiin syksyn 1949 ja kevään 1950 aikana. Kunnanhallitus päätti 27.7. vuokrata rakennusmestari Salmiselle tilat Antinlinnasta syyskuun alkuun. 16.8. pyydettiin MLL:n osastolta lausuntoa Osuuskassan sijoittamiseksi rakennukseen. 13.9. Osuuskassalle myönnettiin vuokraoikeus. 16.12 päätettiin vakuutuksen ottamisesta ja 27.12 siivouksesta, lämmittämisestä sekä neuvolan pyykinpesusta maksettavista korvauksista. 19.1.1950 muutettiin rakennuksen vakuutusta ja päätettiin vakuuttaa myös irtaimisto.

Jo alussa kerrottu kummikuntatoiminta Kvillen kunnan kanssa oli hyvin läheistä. Tämä Merimaskun Terveystalo-hanke oli siitä hyvä esimerkki. Varsinaisesti Kummikuntatoiminnan keskusliiton alettua toimintansa 1955 päästiin henkilökohtaisempaan kosketukseen kummikunnan kanssa. Tästä syystä myös kummikuntavierailut saivat lisää vauhtia.

1956 Kesäkuun 15.–19. päivinä vieraita kummikunnasta. Opettaja Lisa Olsson ja pankinkamreeri Johan Carlsson Fjällbacka-Kvillistä osallistuivat 18. päivänä suuren Suomen ystäväin ja Merimaskun terveystalon saamiseksi ratkaisevasti vaikuttaneen Anders Olssonin muotokuvan paljastukseen. Näin on kirkkoherra Nurmi kirjannut historiikkiin.

Laina vai lahja, siinäpä pulma

Kunnanvaltuusto 15.9.1949

§3 Kunnanvaltuusto anoo terveystalon rahoittamiseen 1 640 000 mk. Laina-anomus hyväksyttiin.

§7 Paikallisen MLL:n ja kunnan välillä tehtävän terveystalon velkakirjan allekirjoittajaksi valittiin Martti Saarela. Päätettiin ehdottaa, että laina myönnetään viideksi vuodeksi korottomana ja sen jälkeen liitto lahjoittaisi sen kunnalle.

Vuonna 1959 Nyyrikki Nurmi kirjoittaa 15-vuotiskatsauksessaan Terveystalosta: *Kulunut vuosi 1959 oli osaston kannalta eräs vaiherikkaimmista. Osasto joutui Liiton kanssa neuvottelukosketukseen Terveystaloa koskevassa asiassa. Neuvottelut jatkuvat vielä alkaneenakin vuonna 20.4. Oli neuvottelu Liiton toiminnanjohtajan sekä kunnan ja osaston edustajan välillä Terveystalolla. Liiton ehdotuksena oli, että Merimaskun kunta suorittaisi hyvityksenä osastolle vuosittain 4% 1,7 miljoonasta markasta. Osasto piti kokouksen 10.8. ja päätti tinkiä liiton vaatimuksesta siten, että maksuaikaa olisi 20 vuotta, jonka jälkeen suoritus loppuisi. Asia on, kuten tunnettua, edelleen avoin.*

Tämän jälkeen on velka-asiaa käsitelty vuosien mittaan useasti niin hallituksessa kuin valtuustossakin. Asia ei tunnu selvenneen kuin vasta 1963. Jäljempänä vuosien aikana asiaa koskevat pöytäkirjojen otteet siten, kuin ne on arkistoista löytyneiden merkintöjen mukaan kirjattu.

Hallitus

25.7.1958 Mannerheim-liiton lahjakirja

Koska kunnan tileissä esiintyy jatkuvasti kunnan Mannerheim-liitolta terveystalon rakentamiseen saama lahjoitus mk 3.673.000:- veloissa, päätettiin pyytää, että Mannerheim-liiton Merimaskun p.o. antaisi kyseisestä lahjoituksesta kunnalle lahjakirjan, jolloin velka voitaisiin poistaa kunnan tileistä.

29.9.1959 Mannerheim-liiton velka-asia

Mannerheim-liiton velka-asian käsittely päätettiin siirtää, kunnes asiasta on saatu täysi selvyytys. Kysymyksessä on kunnan Mannerheim-liiton p.o:lta terveystalon rakentamiseen saadusta rahamäärästä, joka on kunnassa käsitelty lahjoitukseksi eikä lainaksi.

5.11.1959 Mannerheim-liiton velka-asia

Esitettiin pöytäkirjan ote Mannerheim-liiton Merimaskun osaston yleisestä kokouksesta 17/8 1959, jossa ehdotettiin että Mannerheim-liiton Merimaskun osaston Merimaskun kunnalle terveystalon rakentamiseen antamasta 3.673.000:- markan summasta tehtäisiin sopimus, jossa 1.973.000:- markkaa lahjoitettaisiin kunnalle ja lopusta 1.700.000:-:sta markasta kunta maksaisi osastolle hyvityksenä 4% 20:n vuoden aikana. Päätettiin ehdottaa kunnanvaltuustolle, että Mannerheim-liiton Merimaskun osastolta pyydetäisiin lahjakirjaa koko summasta mk 3.673.000:-, koska käsityksenä on alunperin ollut, että kysymyksessä on lahja eikä laina. Lisäksi ei kunnanvaltuusto ole hyväksynyt tehdynlaista velkakirjaa.

Valtuusto

15.12.1959 Mannerheim-liiton laina-asia

Otettiin käsiteltäväksi ote Mannerheim-liiton Merimaskun p.o:n 17.8.1959 pidetyn kokouksen pöytäkirjasta, jossa ehdotettiin, että kunta tekisi sopimuksen kyseisen yhdistyksen terveystalon rakentamiseen antaman rahamäärän mk 3.673.000:- osittaisesta takaisin maksamisesta siten, että yhdistys antaisi kunnalle lahjaksi summasta mk 1.973.000:- ja lopusta mk:sta 1.700.000:- kunta suorittaisi yhdistykselle 20:n vuoden aikana 4% koron, jonka jälkeen myös tämä summa lahjoitettaisiin kunnalle.

Asiasta keskusteltiin ja päätettiin kunnanhallituksen ehdotuksen mukaisesti pyytää Mannerheim-liiton Merimaskun osastolta lahjakirjaa koko terveystalon rakentamiseen saadusta summasta mk:sta 3.673.000:-, koska sekä yhdistyksen, että kunnan viranomaisten käsitys on koko ajan ollut, että kysymyksessä on lahjoitus eikä laina.

Hallitus

26.7.1963 Mannerheim-liiton velkakirja

Keskusteltiin taas Mannerheim-liiton velka-asiasta. Mannerheim-liiton Merimaskun p.o. oli v. 1947 ehdottanut, että kuntaan rakennettaisiin terveystalo ja lupautunut luovuttamaan tarkotukseen saamiaan kummikuntavaroja ensin 465.000 vmk (vanhaa markkaa, kirj.huom.) ja myöhemmin lisää keräyksen jälkeen. V. 1949 oli kunnan ja Mannerheim-liiton p.o:n kesken tehty nimellinen velkakirja saaduista kummikuntavaroista vmk:sta 3.673.000:-. Alkuperäinen tarkoitus oli, että saaduista varoista myönnettäisiin myöhemmin lahjakirja kunnalle, koska varat oli nimenomaan kerätty terveystalon rakentamista varten. Koska kyseinen summa on edelleen kunnan omaisuustaseessa velkana näyttää kunnan taloudellinen asema todellista heikommalta. Mannerheim-liiton Merimaskun p.o:n ei kyseinen summa ole koskaan varojen luovuttamisen jälkeen kunnalle koskaan esiintynyt. Jotta velkasumma saataisiin poistetuksi kunnan tileistä, päätettiin ehdottaa Mannerheim-liiton p.o:lle, että se

myöntäisi kunnalle lahjakirjan mainituista kummikuntavaroista, vmk 3.673.000:-.

16.12.1963 Mannerheim-liiton Merimaskun p.o:n nimellisen lainan poistaminen

Päätettiin ehdottaa kunnanvaltuustolle, että kunnan vuoden 1964 talousarvion yhteydessä poistettaisiin kunnan Mannerheim-liiton Merimaskun p.o:lta terveystalon rakentamiseen nimellinen laina mk 36.730:- otamalla sitä varten määrärahat e.m. summan suuruisina menokohtaan 10 I 11 sekä tulokohtaan 10 V 12. Sekä Mannerheim-liiton Merimaskun p.o. että kunnanvaltuusto ja muut kunnan viranomaiset ovat tietoisia siitä, että kyseinen rahasumma oli alun perin tarkoitettu lahjoitukseksi terveystalon rakentamista varten, eikä se koskaan ole esiintynyt Mannerheim-liiton Merimaskun p.o:n tileissä velkana.

Näin päätetty vuosia kestäneen asian viimeinen kirjaus. Alkuperäistä lainakirjaa saati lahjakirjaa ei arkistoista ole toistaiseksi löytynyt.

Merimaskun liittyttyä Naantalina kaupunkiin v. 2009, ryhtyi kaupunki järjestelemään uusiksi Merimaskun alueella olevien rakennusten käyttöä. Siinä yhteydessä Antinlinna joutui myyntilistalle vuonna 2010. Rakennuksen toiminta terveystalona päättyi vuoden 2012 alkupuolella, kun toiminta siirtyi Kensuun. Rakennus myytiin yksityiselle toukokuussa 2014. ☹

MLL lahjoitti vuosien mittaan useita leikkikaluja neuvolan pienien asiakkaiden iloksi. Arkistossa mainittua Valtti-autoa ei enää löytynyt, mutta keinuhevonen ilahduttaa edelleen uudessa neuvolapaikassa.

Lähteet:

Teija Ahola Selvitystyö Ahola 2014, Terveyttä kaikille TERVEYSTALOT JA KUNNAN LÄÄKÄRINTALOT 1940-luvulta 1960-luvulle

MLL, Merimaskun osasto, arkistot

Merimaskun kunnan arkistot, Naantalina kaupunki

Turun yliopisto, vapaakappalearkistot: Rannikkoseutu-lehti 1948-1950

Kansallisarquivo: Digitaaliset aineistot

Tervetuloa Ravintola Pohjakulmaan

Yleisölle

Saaristolaispitopöytä sunnuntaisin
maaliskuusta jouluuun.
Saaristolaislounas juhannuksesta
elokuun puoliväliin tiistaista
perjantaihin.

Ryhmät ja yksityistilaisuudet

Ympäri vuoden sopimuksen mukaan.
200 asiakaspaikkaa,
A-oikeudet.

Pitopalvelu

Täyden palvelun pitopalvelu.

Ravintola Pohjakulma
Rymättylantie 1089 NAANTALI
P. 02 2522 771
ravintola@pohjakulma.fi

TYÖLIIKELY

www.pohjakulma.fi

Kaikki itse
valmistettua

Ajo,- henkilökortti,- passi- ja viisumikuvat

KUVAMESTARI
Kalefoto

PASSIKUVAN
AMMATTILAINEN

Raisiontori 2

Ilman ajanvarausta

Parturi

Hirsimäki & Aura

Hilkka ja Pirjo

Tmi Anu Aura

ilman ajanvarausta

Uolevi Raadenkatu 1, 21100 Naantali,
Puh. 02-4351 764

On homma mikä vaan,
TIP-TOP avun tarjoaa!

KRÄKILÄNTIE 22, 21160 MERIMASKU
PUH 040 5009 516, FAX (02) 4369 863
timo.tammelin@luukku.com, outi.torkkel@gmail.com

- ◆ UUDISRAKENTAMINEN
- ◆ HUONEISTOREMONTIT
- ◆ SANEERAUKSET

Täyden palvelun hautaustoimisto

Kun elämä päättyy, läheisille
jää paljon järjestettävää.
Neuvomme tarvittavissa
asioissa.

HAUTAUSPALVELU

Henrikinkatu 2
21100 Naantali
p. 4353 126

PIETÉT
www.pietet.fi